

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 26510 -74000 ΦΑΞ: 26510 -79286

ΚΩΔΙΚΟΣ 2571

ΕΤΟΣ ΚΖ' (27)

ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 322

ΜΑΡΤΙΟΣ

2005

Ορκίστηκε ο πρώτος Ηπειρώτης Πρόεδρος της Δημοκρατίας

Το Σάββατο στις 12 Μαρτίου μέσα σε μια πα-
νηγυρική ατμόσφαιρα ορκί-
στηκε ενώπιον της Βουλής
των Ελλήνων ο 6ος Πρόε-
δρος της Δημοκρατίας κ.
Κάρολος Παπούλιας και
όλοι οι πολίτες της χώρας
μας με μια πρωτοφανή απο-
δοχή για την εκλογή του,
που έφτασε σε υψηλά επίπε-
δα (ψηφίστηκε από 279
βουλευτές) από όλους τους
ως τώρα εκλεγμένους Προ-
έδρους της Δημοκρατίας
«εχάρησαν τα μέγιστα».

Για μας τους Ηπειρώτες
η χαρά και υπερηφάνεια,
για το γεγονός της επάξιας
εκλογής του Κάρου Πα-
πούλια στο ύπατο πολιτεια-
κό αξίωμα της χώρας μας
είναι πολύ μεγάλη. Ακόμη
ιδιαίτερη χαρά αισθάνο-
νται οι Ζαγορίσιοι, γιατί ο
νέος Πρόεδρος της Δημο-
κρατίας συνδέεται στενά με
το Ζαγόρι, την περιοχή του
οποίου επέλεξε –το όμορφο
Ζαγοροχώρι Φραγκάδες–
να οικοδομήσει ένα ωραίο
παραδοσιακό σπίτι για να
ξεκουράζεται στο χρόνο των
διακοπών του.

Οι ευχές όλων μας για

υγεία και επιτυχία στα
υψηλά του καθήκοντα τον
συννοδεούν πάντοτε και ελ-
πίζουμε βάσιμα πως η «Αυ-
τού Εξοχότης ο Πρόεδρος

της Ελληνικής Δημοκρα-
τίας κ. Κάρολος Παπού-
λιας» δεν θα ξεχάσει το Ζα-
γόρι και τους κατοίκους
του, οι οποίοι τον περιβάλ-

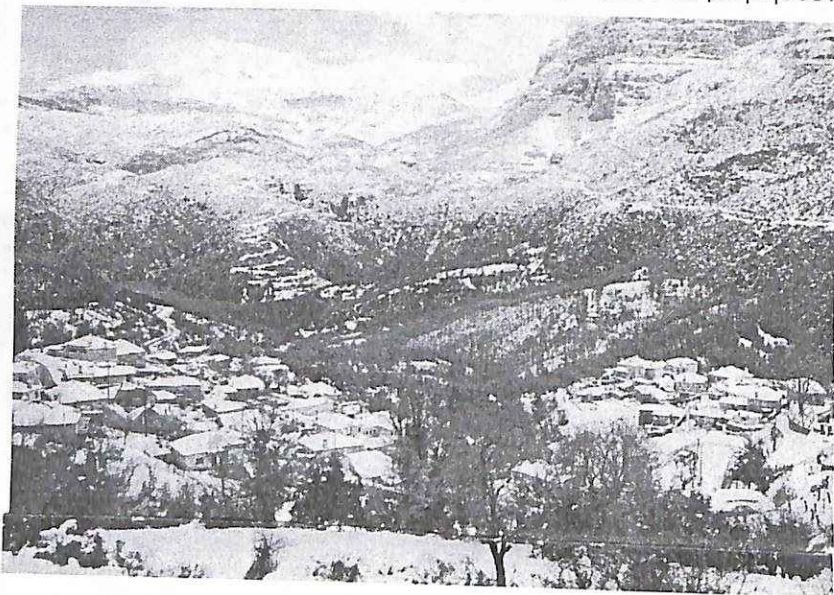
λουν με περισσή αγάπη και
βαθύ σεβασμό.

Η Ιστορική
και Λαογραφική
Εταιρία Ζαγορίου

Χρονογράφημα**«Ενδοσκόπηση»
στο χώρο του Ζαγοριού****Σταύρου Συκιώτη**

λόγιο, ένας καθρέφτης, μια οθόνη, που βλέπουμε και ενημερωνόμαστε για τα «Ζαγορισιακά πράγματα».

Χαρακτηριστικά, μεταφέρω μια παράγραφο, απ' την πρώτη σελίδα του, που λέει: «**Το Ζαγόρι**

Η κοιλάδα Βοϊδομάτη χιονισμένη. Σε πρώτο πλάνο η Αρίστη. (Φωτ. Στ. Συκιώτη)

μας» με τις χιλιάδες σελίδες του θ' αποτελεί πλούσια πηγή της ιστορικής και πολιτιστικής πορείας του τόπου μας.»

Ήδη, το περιοδικό γιόρτασε τα 27 χρόνια της συνεχούς έκδοσής του, κι' αυτό είναι ένα ενθαρρυντικό στοιχείο όσο και αισιόδοξο μήνυμα για την περαιτέρω πορεία του. **Εκφραστήμας κι άλλοτε, πως το «Ζ» μας είναι η συνισταμένη έκφρασης, το ήμμα προβολής και διαλόγου σχετικά με το Ζαγορίσιο χώρο, η φωνή του.**

Το ικανό, παραπάνω, χρονικό διάστημα, δικαιώνει και επανекτιμά τη σημαντική σύλληψη και πραγμάτωση αυτής της ιδέας έκδοσης και κυκλοφορίας του «Ζ» μας, του αείμνηστου Κίμωνος Κυριαζή και αξιολογεί την προσφορά όλων εκείνων των διανοούμενων Ζαγορισίων που συμπαρατάχτηκαν μαζί του και δούλεψαν εθελοντικά και με τοπικιστικό ζήλο για την «ενηλικίωση» του.

Δεν μπορώ να παραβλέψω τους ανθρώπους που, σήμερα, παρέλαβαν τη σκυτάλη της έκδοσής του, από τους προγενέστερους και έχουν κάνει σκοπό της ζωής τους το ενδιαφέρον για την απρόσκοπτη, συνεχή κυκλοφορία του, με πλούσιο πάντα περιεχόμενο και έντονη προβολή των προβλημάτων του Ζαγοριού. Μπορώ να πω πως το «Ζ» μας

έχει γίνει «βίωμα» στους Ζαγορισίους συνδρομητές, γι' αυτό κάθε καθυστέρηση λήψης του δημιουργεί «κενό» στην καθημερινότητά τους. Να τονίσω, γι' άλλη μια φορά, πως όλοι οι Ζαγορισίοι μπορούν να βοηθήσουν

νεργασία και συμπόρευση όλων των Ζαγορισίων και των φορέων τους. Στο πλαίσιο αυτής της αντίληψης με χαρά ανακοινώνουμε ότι ο φετινός χορός στις μέρες των Αποκριών θα γίνει από κοινού στις 11 Μαρτίου».

Συγκινητική, θα έλεγα, η παραπάνω αναφορά του «Ζ» μας στο πρωτόφυλλό του. **Άμποτε να γίνει το «πιστεύω» του και να ενδυναμώνεται με το πέρασμα του χρόνου.** Το νόημα της λέξης «Ενότητα» είναι πολυσυνθετό. Σημαίνει συσπείρωση, συνεργασία, συμπόρευση, ειλικρίνεια και συνεκτικότητα. Σημαίνει, τελικά, δύναμη. Την έννοια αυτή, οι Αρχαίοι τη μορφοποίησαν σε μια δέσμη ξύλα που είναι αδύνατο να σπάσει, να διαρραγεί, να αποσυνδεθεί.

Οι σκέψεις μου αυτές επεκτείνονται και σ' όλο το χώρο του Ζαγοριού. «Καποδιστριάς», για λόγους λειτουργικούς, τον έκαμε τρία κομμάτια. Δεν αποτελεί πρόβλημα, αν οι λειτουργοί των Δήμων έχουν»προ οφθαλμών» στις δραστηριότητές τους το γεωγραφικό περίγραμμα όλου του Ζαγοριού. Πρωταρχική προϋπόθεση, φυσικά, η μεταξύ τους ειλικρινής συνεργασία και συμβολή στη λύση των όποιων προβλημάτων και την ενιαία πρόοδο του.

Το Ζαγόρι, το παραδοσιακό, με τη φύση του, την ιστορία του και τον Πολιτισμό του είναι ΕΝΑ και στην πορεία της Ζωής πρέπει να μείνει ΕΝΙΑΙΟ και ΑΤΟΦΙΟ.

Η πένα μου διακατέχεται από πλεονεξία! Δε λέει να σταματήσει. Το πρόβλημα, φυσικά είναι του τυπογραφείου, που πρέπει όλο αυτό το «κους-κους» να το βολέψει στη δεύτερη σελίδα μου. Πάντα βρίσκει τρόπο.

Ωστόσο, πριν τελειώσω, να κάνω μια ακόμα αναφορά στο σημαντικό κείμενο της Κας Ελένης Οικονομίδου-Δούβλη, στην τρίτη σελίδα το θέμα της αξιολόγησης και πολύπλευρο. Το να το προσεγγίσει κανείς χρειάζεται πολλές σελίδες του «Ζ» μας. Δεν στέκομαι σ' αυτό. Θέλω, απλώς, ευκαιρικά, να υπογραμμίσω τη «Ζαγορισιότητα» της. Γέννημα και θρέμμα του Ζαγοριού, το έζησε, το αγάπησε, το υπηρέτησε και συνεχώς το υπηρετεί. Έχει κλείσει μέσα στην ψυχή της το Ζαγόρι...» Της εύχομαι ανεξάντλητο κουράγιο.

Όταν θα έχετε το «Ζ» μας στα χέρια σας, προς το τέλος του Μάρτη, στο κοντινό χρονικό βάθος θα σκιαγραφείται το Πάσχα. Και Πάσχα χωρίς αγριολούλουδα, Πασχαλιές και πασχαλομάνες δε γίνεται. Πρέπει μ' αυτά να στολίσουμε τον Επιτάφιο. Θέλει δε θέλει ο καιρός, εμείς την Άνοιξη την περιμένουμε. Λίγη υπομονή μας χρειάζεται.

Ίεχειμωνιάζοντας στο Ζαγόρι

Με τα πρώτα ρίγη του φθινοπώρου, με τις πρώτες χοντρές στάλες και τα γκρίζα σύννεφα στον ουρανό, όλοι, Ζαγορισίοι και φίλοι του Ζαγοριού, μαζεύουμε ότι καλούδια έχουμε, καρύδια, κυδώνια, πατάτες, κρεμμύδια αρμαθιασμένα, διπλοκλειδώνουμε τα σπίτια μας, μπαίνουμε στ' αυτοκίνητά μας και φεύγουμε για την πόλη.

Εκεί βολεμένοι στη ζεστή του καλοριφέρ, στην ασφάλεια του οικογενειακού γιατρού ή του νοσοκομείου, έχοντας πολύ κοντά μας ζαχαροπλαστεία, ταβέρνες, ψησταριές, καφενεία, κινηματογράφο, θέατρο, ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ τέλος πάντων, αναπολούμε όμορφες στιγμές, ξαναθυμούμαστε παλιές ιστορίες, φιλολογούμε, φιλοσοφούμε για το Ζαγόρι μας...

Για ποιο Ζαγόρι όμως, του καλοκαιριού ή του χειμώνα; Γιατί δυστυχώς στο Ζαγόρι το χειμώνα, στα τραγουδιμένα καλντερίμια και τις αυλόπορτες... περπατά η δόξα μονάχη...

Βουβά τα μεσοχώρια, διπλωματωμένες οι πόρτες, κλειστά και σφραλισμένα τα παραθυρόφυλλα. Ψάχνεις να βρεις μπουχαρί να κιννίσει.

Μάταιος κόπος. Ο πάρος σικερίζει το λιγοστό καπνό που δεν ξέρεις από που βγαίνει.

Να λαλάει τάχα κόκορας στο χωριό να νιαουρίζει καμιά γάτα;

Κάπου μακριά ακούγεται τ' αλύχτημα κάποιου σκυλιού. Ως και τ' αγρίμια του λόγγου κούρνιασαν!

Το κρώξιμο –σημαδιακό– κάποιου πουλιού που θρηνεί τη συμφορά σε κάνει ν' αλαφιάζεσαι. Πόσα σπίτια είναι σήμερα ανοιχτά σε κάθε χωριό; Ελάχιστα. Λίγοι γέροι μετρούν τις τελευταίες μέρες τους στον τόπο τους.

Στ' αρχοντοχώρια το χειμώνα εσύ κι η σιωπή, η μοναξιά κι η εγκατάλειψη και πάνω απ' όλα το παράνο. Γιατί εκεί ζεις και πεθαίνεις μόνος κι αβοηθός.

Και μόνοι οι νεκροί είναι καλότεροι γιατί στην απέραντη σιγαλιά του κοιμητηρίου έχουν πολλά μνήματα παρέα. Είναι οι μόνοι που έχουν γειτονιά.

Καθώς βραδιάζει οι ίσκιος σε κυνηγούν γίγαντες πελώριοι. Οι πανύψηλοι γυμνοί κορμοί με τα σκελετωμένα κλαδιά, τα ξεραμένα φύλλα που τρίζουν στο πάτημά σου, το τσουχτερό κρύο που παγώνει το κορμί και την ψυχή, σ' αgridεύουν. Φεύγεις κυνηγημένος για τον κοντινότερο πολυσύχναστο δρόμο, για το θόρυβο, για τη ζωή.

Ο φετινός χειμώνας ήταν μαρτυρικός για το Ζαγόρι. Το χιόνι χούμπωσε τα χωριά μας. Αναμοσοιζμένο στις πόρτες και στους οβρούς έκρυψε α πό τα μάτια τα σπίτια. Ένα απέραντο άσπρο πάπλωμα όμορφο όσο και θανατερό.

Τα δέντρα κι οι κληματαριές δεν άντεξαν. Σωριάστηκαν. Σωριάστηκαν όμως κι οι ψυχές.

Τα παιδιά κατέβασαν με χίλιες δυσκολίες τους γονέους στην πόλη.

Πώς να τους φροντίσουν στο χωριό αν χρειαστεί. «Μια φορά μας έδωξαν οι Γερμανοί απ' τα σπίτια μας και τώρα το χιόνι» λένε. Συμβιβάζονται στην στενοκοπία του διαμερίσματος. Αναγκάζονται ν' αλλάξουν συνήθειες. Υποτάσσονται τώρα στα γεράματα... Ο φετινός χειμώνας ανέδειξε όλες τις αδυναμίες των χωριών μας.

Αποκλεισμένοι για μέρες άν-

Της Ελένης Οικονομίδου-Δούβλη

θρωποι, κομένο το ηλεκτρικό, κομένο το τηλέφωνο. Όσο για γιατρό ούτε στον ύπνο για όνειρο.

«Ο Θεός να βάλει το χέρι του».

Μπόια τα χιόνια όπως παλιά. Παλιά όμως τα σπίτια ήταν γεμάτα από φωνές, γεμάτα και τα χωριά από κόσμο. Παλιά υπήρχε γείτονας για «καλημέρα» αλλά και για βοήθεια.

Τώρα δεν υπάρχει... Σ' έναν ολόκληρο μαχαλά ένα το πολύ δυο σπίτια ανοιχτά και σ' αυτά μ'σόκαιροι ή γέροντες από ένας ή στην καλύτερη περίπτωση από δυο.

Συντροφιά τα εικονίσματα ' αναμένο καντήλι κι «έχει ο Θεός».

Τι ηρωισμός χρειάζεται να ξεχειμωνιάσεις στο Ζαγόρι, για να το βρούμε εμείς ζωντανό, νοικοκυρεμένο, λουλουδισμένο, φιλόξενο με το γλυκό στο φιρφυρί και το κρύο νερό στον περιποιημένο δίσκο, το καλοκαίρι.

Δεν πρέπει πια να μιλάμε να γράφουμε, να συζητάμε, να καμαρώνουμε, να παθιαζόμαστε για το Ζαγόρι μας το καλοκαίρι με τις διάφορες εκδηλώσεις, τα γλέντια, τις εκδρομές, τα γέλια και τα τραγούδια, τις παερούλες, τους μεζέδες και τις πίτες, αλλά για το χειμώνα στο Ζαγόρι με τη σιωπή, την ερημιά, την μοναξιά και την εγκατάλειψη.

Τα χωριά μας πανέμορφα και πετρωμένα σαν την μαγεμένη βασίλοπούλα στην επιθανάτια κλίνη της χειμωνιάτικης ακαμψίας, περιμένουν το φίλημα που θα τ' αναστήσει.

Το Ζαγόρι το μεσοχείμωνο δεν μπορεί πια να περιμένει τα καλοκαίρια, δεν μπορεί να καρτεράει άλλο τα πανηγύρια.

Χωρίς ρομαντισμούς, ας σκεφτούμε άμεσες χειροπιαστές λύσεις, ιδέες, τρόπους πως μπορεί να κάνουμε αυτούς τους αρκετούς γέροντες αλλά κυρίως τους λίγους και «ήρωες» νέους να περνούν καλύτερα ν' αντέξουν την αβάσταχτη ερημιά, την ασύλληπτη μοναξιά και την απέραντη εγκατάλειψη του χειμώνα.

Ας κάνουμε κάτι, όσο είναι καιρός, πριν το εγκαταλείψουν και αυτοί οι λίγοι κι ψάχνουμε να βρούμε φύλακες για τα χωριά μας.

Γιατί είναι μακριά, μακριάς ατέλειωτος, δεν έχει σκολασμό ο καιρός από τις «διώχνες ως τα πασκαλομάνια»....

Από τα ημερολόγια των συλλόγων μας**Το ημερολόγιο Καπεσόβου****Ελένης Οικονομίδου-Δούβλη**

Έχει γίνει πια θεσμός στην αρχή κάθε χρόνου οι πολιτιστικοί σύλλογοι των χωριών μας να εκδίδουν άλλοι με άνεση κι άλλοι, ένας θεός ξέρει με πόσες δυσκολίες, τα ημερολόγια τους.

Και κατήντησε η συνήθεια αυτή, μια ευγενική άμιλα αφού συναγωνίζονται σε πρωτοτυπία κι ευρηματικότητα, όσο και σε ποιότητα.

Κατά καιρούς μας έχουν δώσει θαυμάσια κομμάτια, που αξίζει κανείς να τα συλλέγει. Χρόνια τώρα τα πρωτεία τα έχει το Καπέσοβο. Έτσι και φέτος. Ο πολιτιστικός σύλλογος Καπεσόβου «ο Αλέξης Νούτσος» με την καινούργια χρονιά μας συμβουλεύει: «Ο, τι φάμε, ό, τι πιούμε, κι ό, τι...». Αυτός είναι ο χορταστικός τίτλος του ημερολογίου. Η Ζαγορία που πλάθει στολίζει το εξώφυλλό του κι η εκλεκτή γραφή του Θουκυδίδη Παπαγεωργίου στον πρόλογο μας βεβαιώνει πως «...Εμείς τα χωρία μας δεν τ' αλλάξαμε: Κι αρχόντοι είμαστε και τ' αγαθά του τόπου μας μαζεύουμε και πεντανόστιμα μαγειρεύουμε και... τη γάτα μας δένουμε και τρώμε...».

Το καλαίσθητο ημερολόγιο με τις Καπεσοβίτικες συνταγές μαγειρικής μας έκανε, ξεφυλλίζοντάς το, όχι μόνο να γλείψουμε τα δάχτυλά μας από νοστιμιά αλλά και να κρατάμε την κοιλιά μας από τα γέλια. Τα σκίτσα της Βικτωρίας βοήθησαν τη Νίκη Ζούκη-Γκούρη τη χαρισματική μαγείρισσα να μας μυήσει στην μαγειρική του χωριού της με τον δικό της μοναδικό κι αμίμητο τρόπο. Έτσι δοκιμάσαμε από τα χεράκια μας.... επαναστατημένης Ζαγορίας νοικοκυράς πίτες, κυνήγια, κι π'λιά, κι γλυκά κι όλα τα καλά.....

Μπράβο τους. Ψάχνοντας για το μυστικό της επιτυχίας τους θέλεις το νερό να φτάνει, θέλεις η ομόνοια κι η συνενόηση μεταξύ των γενιών που τους χαρακτηρίζει, καθώς δεν παραμερίζουν, δεν απορίπτουν, αλλά εκμεταλεύονται τη γνώση και την πείρα των ηλικιωμένων, φρεσκάροντας και πλουτίζοντάς την με της νιότης τις ιδέες.

Τους αξίζουν όλα τα συγχαρητήρια κι όσο για την Νίκη το Καπέσοβο δεν.... την χωνιάς κι εσύ...

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ**ΜΕΓΑΛΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΤΙΣ 16 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2005****«Του Έρωτα και της Αγάπης»**

Ο Πολιτιστικός Σύνδεσμος Ζαγορισίων προγραμματίζει εκδήλωση που θα πραγματοποιηθεί στην αίθουσα «ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΥΡΣΙΝΕΛΛΑΣ», Αγίας Μαρίας 55, το Σάββατο 16 Απριλίου 2005 και ώρα 8:00 μ.μ.

Η εκδήλωση με τίτλο «**Του Έρωτα και της Αγάπης**» περιλαμβάνει δράματα, κίνηση, χορό, τραγούδι, μουσική, πολυπρόσωπη και με ευρεία σύνθεση συντελεστών. Χορευτές και χορεύτριες του Συνδέσμου θα χορέψουν και θα τραγουδήσουν σκοπούς και τραγούδια από την Ήπειρο, το Ζαγόρι και όλη την Ελλάδα, ενώ ο Γιάννης Παπακώστας, ο Σπύρος Μπέλλος και ο Στράτος Σουβατζής θα ερμηνεύσουν τραγούδια της αγάπης.

Τη διδασκαλία των τραγουδιών έχει αναλάβει ο γνωστός και αγαπημένος ερμηνευτής παραδοσιακής μουσικής Γιάννης Παπακώστας. Υπεύθυνος προγράμματος, ο δάσκαλος παραδοσιακών χορών Κώστας Καμπέρης, ενώ τη θεατρική επιμέλεια της παράστασης –για τρίτη συνεχόμενη χρονιά– έχει αναλάβει ο Κωνσταντίνος Θεμελιής.

Το Δ.Σ. του Συνδέσμου καλεί όλους τους Ζαγορισίους, γιαννιώτες και φίλους τους Ζαγοριού να παρακολουθήσουν την εκδήλωση.

Η ταβέρνα «ΟΞΥΑ» στο Μονοδένδρι

Από τις αρχές του νέου έτους 2005 άρχισε να λειτουργεί και πάλι η ταβέρνα «ΟΞΥΑ» πλήρως ανακαινισμένη υπό τη νέα διεύθυνση του Γρηγορίου Δελή, όπου οι πελάτες μπορούν να εξυπηρετούνται άνετα μέσα σ' ένα ωραίο και πολιτισμένο περιβάλλον με μια πλούσια γκάμα εδεσμάτων με παραδοσιακές σπεσιαλιτέ τις περήφνες Ζαγορισιές πίτες.

Μια επίσκεψη θα σας πείσει.

Σ.Θ.

Ο αγώνας των Παπιγκιωτών για την διάνοιξη αμαξιτού δρόμου

Το Ιστορικό

Οι χωριανοί μας Παπιγκιώτες προβλέποντας ότι κάποια μέρα θα περάσει αυτοκίνητο πάνω από τα νερά του Βοιδομάτη, αποφάσισαν το 1922 την κατασκευή της κατάλληλης γέφυρας.

Το νεοσύστατο τότε κράτος δεν μπορούσε να βοηθήσει. Η Κοινότητα αποφάσισε λοιπόν να κατασκευάσει μόνη της τη γέφυρα. Για το σκοπό αυτό σύναψε δάνειο 250.000 δρχ. από την Εθνική Τράπεζα βάζοντας υποθήκη τα 2/3 των ετησίων εσόδων της Κοινότητας από την ενοικίαση των βοσκοτόπων του βουνού Ραδοβόλη. Το ενοίκιο τότε κυμαίνονταν περί τις 50.000 δρχ. το χρόνο. Στις 250.000 προστέθηκαν και 90.000 δρχ. προερχόμενες από την Τράπεζα Αθηνών. Τα χρήματα αυτά ήταν κατατεθειμένα από χρόνια από τον Δημήτριο Παναγιωτέσκου (Τσέλιο) για να χρησιμοποιηθούν μόνο για την κατασκευή γέφυρας. Το υπόλοιπο ποσό που χρειάστηκε ήταν 80.000 δρχ. που συγκεντρώθηκε από προσφορές των άλλων χωριανών.

Έτσι το 1923 κατασκευάστηκε αυτή η όμορφη γέφυρα που την χαιρόμαστε σήμερα.

Το 1927 δημιουργήθηκε σύνδεσμος χωριών του Δυτικού Ζαγορίου που ο μοναδικός σκοπός ήταν η κατασκευή αμαξιτού δρόμου από Καλλιθέα - Πάπιγκο. Στο σύνδεσμο συμμετείχαν: Το Πάπιγκο, η Αρίστη, ο Βίκος, ο Άγιος Μηνάς και το Μεσοβούνι. Η χάραξη ύστερα από μεγάλη πίεση και επιμονή της Κοινότητας Αρίστης, έγινε από Καλλιθέα - Διακόπια - Αρτσιονά Καλύβια - Αγία Παρασκευή - Αρίστη. Η επιμονή αυτή της Αρίστης ήταν να συνδεθούν τα Καλύβια με αμαξιτό δρόμο ώστε οι Αρτσιονοί να κατεβαίνουν για τις δουλειές τους με αυτοκίνητο καθ' όλη τη καλλιέργεια και η παραγωγή των αγαθών της Κοινότητας Αρίστης ήταν στον Κάμπο της Καλλιθέας.

Νομίζω ότι και με την σημερινή μορφή του δρόμου το ίδιο θα εξυπηρετούντο.

Περί το 1935 άρχισαν οι εργασίες της διάνοιξης από Καλλιθέα προς τα επάνω. Τα εργαλεία που διέθεταν τότε ήτο ο κασμάς και το φικιάρη η παραμύνα και το Λουστάρη. Σιγά σιγά η διάνοιξη το 1937 έφτασε στην Αγία Παρασκευή, περίπου 1/2 ώρα με τα πόδια από Αρίστη. Τότε ο Γεώργιος Τσιωτίδης ενθουσιασμένος από το γεγονός αυτό και βέβαιος ότι κάποια μέρα το αυτοκίνητο θα φθάσει στο Πάπιγκο διέθεσε 100.000 δρχ. για την διάνοιξη ενός χιλιόμετρου από Βοιδομάτη και προς τα επάνω. Για πολλά χρόνια όταν κάποιος ήθελε να προσδιορίσει την τοποθεσία έλεγε στο χιλιόμετρο του Τσιωτίδη.

Πήρα την αφορμή να γράψω το ιστορικό του δρόμου από κάτι άσχετες κουβέντες που άκουσα τυχαίως

Το 1938 η διάνοιξη έφτασε στην Αρίστη όπως και το πρώτο αυτοκίνητο του Γιώργου Λογοθέτη. Μέχρι το 1940 δεν έγινε καμία άλλη εργασία λόγω ελλείψεως χρημάτων. Το 1940 μεσολάβησε ο πόλεμος, ακολούθησε η Κατοχή και ο εμφύλιος. Όλα αυτά τελειώσανε τον Αύγουστο του 1949 για να αρχίσει σιγά σιγά οι ανασυγκρότηση του Κράτους. Οι κάτοικοι του χωριού άρχισαν να επιστρέφουν στο χωριό από τις πόλεις που είχαν καταφύγει για ασφάλεια. Μαζί με την επιστροφή των κατοίκων διορίστηκε και το πρώτο Κοινοτικό Συμβούλιο με πρόεδρο τον Κων/νο Ιωαννίδη και συμβούλους τον Μάνθο Κατανίκα, τον Γιάννη Κατανίκα και τον Γεώργιο Παπαεγγέλου. Συν των άλλων υποχρεώσεων που είχε το Κοινοτικό Συμβού-

Εγκαίνια της αμαξιτής οδού Αρίστης - Καλλιθέας. Καθισμένος στο κέντρο ο Γενικός Διοικητής Ηπείρου και όρθιοι πίσω από αυτόν οι δικηγόροι Κων/νος Λιούμας και Κων/νος Κατσαδής, δεκαετία 1930. (Οικογ. αρχείο Αθ. Λιούμα)

λιο ήταν και η διενέργεια εκλογών για το νέο αιρετό Συμβούλιο.

Με την ανασυγκρότηση του κράτους δημιουργήθηκαν και διάφορα προγράμματα. Ένα από αυτά ήταν και «Πρόνοια - εργασία» που προέβλεπε εκτέλεση διαφόρων έργων όπως και διάνοιξη δρόμων. Το μεροκάματο ήταν μικρό, 11 δρχ. ενώ το κανονικό ήταν 22 έως 25 δρχ. Λόγω όμως της φτώχειας και της έλλειψης κάθε άλλου πόρου ζωής, πάρα πολλοί κάτοικοι των χωριών τρέχανε σ' αυτό το μεροκάματο. Για να λέμε και την αλήθεια δούλευε ο καθένας με τις δυνάμεις που είχε χωρίς κάποιος να του κάνει παρατήρηση.

Στο πρόγραμμα αυτό εντάχθηκε και η διάνοιξη αμαξιτού δρόμου από Αρίστη προς Πάπιγκο.

Στις 22 Αυγούστου του 1950 έπεσε η πρώτη σκαπανιά κάτω από το σπίτι του Κώστα Μισίου. Τον Οκτώβριο έγιναν κοινοτικές εκλο-

γές και εξελέγη το νέο, αιρετό πλέον, Κ.Σ. Πρόεδρος Θωμάς Μουζάς και σύμβουλοι Μητσιάδης Δημήτριος, Σιόλας Ιωάννης, Στουκίδης Χριστόδουλος και Χριστοδούλου Χριστόφορος.

Βλέποντας το νέο Κ.Σ. ότι το έργο ήταν μεγάλο και δύσκολο, το

Το Χριστόδουλου Στουκίδη

1951, σε συνεργασία και με τους άλλους χωριανούς, αποφασίστηκε σύσταση Ερανικής Επιτροπής. Έγιναν οι απαιτούμενες ενέργειες και εξεδόθη το Β. Διάταγμα.

Τα μέλη της Ερανικής Επιτροπής σύμφωνα με την πρόταση που είχε γίνει, ήταν: Πρόεδρος Θωμάς Μουζάς, που ήταν και πρόεδρος της Κοινότητας, Αντιπρόεδρος ως

ήρθαν οι μηχανικοί για τη χάραξη του δρόμου από το χιλιόμετρο του Τσιωτίδη και πάνω και ζητάνε ανθρώπους να κόψουν τα κλαδιά.

Χωρίς κανένα δισταγμό γυναίκες του χωριού τρέξαν για το σκοπό αυτό εθελοντικά και χωρίς καμία αμοιβή. Θυμάμαι όταν γύρισαν στο χωριό αυτές οι γυναίκες ήταν με κατασκισμένα ρούχα. Αιωνία τους η μνήμη γιατί σήμερα δεν ζει καμία.

Με τα πρώτα χρήματα που συγκεντρώσε η Ερανική Επιτροπή, τα οποία προέρχονταν από χωριανούς και από διάφορες κρατικές υπηρεσίες, δημοπράτησε το πρώτο χιλιόμετρο από το μεγάλο Καγκέλι και πάνω μέχρι περίπου την θέση Λάσπη. Από το χιλιόμετρο του Τσιωτίδη μέχρι το Μεγάλο Καγκέλι την διάνοιξη την είχε αναλάβει το πρόγραμμα «Πρόνοια Εργασία». Οι εργάτες που δούλευαν στο πρόγραμμα ήταν όλοι από τα γύρω χωριά, όπως και από το Πάπιγκο. Θυμάμαι ότι σημειωτής ήταν ο Γιάννης Ζηκόπουλος (Χαντζιάρης) και νερολάς ο Χριστόφορος Χριστοδούλου, μετέφερε νερό με τις βαρέλες από το ποτάμι προς τους εργάτες.

Το μεγάλο πρόβλημα στο πρόγραμμα αυτό ήταν το μικρό μεροκάματο και δεν ερχόταν ειδικευμένοι εργάτες για να δουλεύουν παραμύνα και να κάνουν ανατινάξεις. Αυτό λύθηκε με λίγο παράνομο τρόπο, εν γνώσει βέβαια όλων μας. Ο σημειωτής σ' αυτούς τους εργάτες σημειώνει διπλό μεροκάματο βάζοντας ως εργαζόμενη και τη γυναίκα του.

Στη δημοπρασία που γράφω πιο πάνω ανάδοχος ανεδείχθη ο εμπειροτέχνης Μάνθος Ντάλας αντί ποσού 38.000 δρχ. Η συμφωνία ήταν ο δρόμος να είναι έξι μέτρα και χαντάκι. Την διάνοιξη του δεύτερου χιλιομέτρου από την θέση Λάσπη έως πιο κάτω από την Γκορτζιά την ανέλαβε και πάλι ο ίδιος αντί των 42.000 δρχ.

Η Ερανική Επιτροπή μην έχοντας άλλα χρήματα κατέφυγε για δεύτερη φορά στη βοήθεια του Μιχαήλ Μουζά. Αυτός δεν είπε όχι. Διέθεσε και νέο ποσό που στο σύνολο του έφτανε τις 8.000 δολάρια. Η Κοινότητα τον κήρυξε Ευεργέτη και η φωτογραφία του να είναι αναρτημένη στο Κοινοτικό γραφείο.

Με τα χρήματα που διέθετε πλέον η Ερ. Επ. δημοπράτησε το υπόλοιπο κομμάτι μέχρι την Μπουλουγούνσα μήκους 1.300 μέτρων. Ανάδοχος σ' αυτό ανεδείχθη ο εμπειροτέχνης. ονόματι Ξεκάρφωτος αντί ποσού 65.000 δρχ. Το 1952 η διάνοιξη είχε φτάσει πλέον στη γέφυρα Μπουλουγούνσα. Η υπάρχουσα βέβαια πέτρινη γέφυρα ήταν ακατάλληλη. Την άνοιξη του 1953 η Κοινότητα μαζί με την Ε.Ε. κάλεσε όλο το χωριό σε εθελοντική εργασία για την κατασκευή γέφυρας με κορμούς δέντρων. Για τεχνικούς πήρε

Η διατήρηση... των παραδοσιακών σπιτιών στο Ζαγόρι μας

φερόμαστε και να παρατηρούμε διαρκώς την κατάσταση του σπιτιού μας στο χωριό... είμαστε εμείς οι ίδιοι οι ιδιοκτήτες τους.

Να βλέπουμε κυρίως την κάθε Άνοιξη και το κάθε καλοκαίρι την κατάσταση που βρίσκεται το σπίτι μας... τι του συνέβη... τι του λείπει και τι έγινε γενικά όλο αυτό το χρόνο, που πέρασε. Γιατί σ' αυτές τις εποχές μπορούμε να το διορθώσουμε άμεσα και χωρίς καμία δυσκολία, εκτός απ' το χειμώνα.

Επίσης, όταν πηγαίνουμε κυρίως μετά το χειμώνα στο χωριό μας, και βλέπουμε σχολαστικά τα πάντα μέσα και έξω, πάνω και κάτω απ' το δικό μας σπίτι... για να το διορθώσουμε αμέσως.

Ακόμη: Αν βλέπουμε ένα διπλανό μας ξένο σπίτι... που του συνέβη κάτι... να ενημερώνουμε άμεσα τον ιδιοκτήτη συγχωριανό μας, για να το σώσει και αυτός... άμεσα.

β) Ο υπάρχων όμως και σήμερα Δήμος μας... έχει και αυτός νομίζω

το καθήκον και το χρέος για τον κάθε κίνδυνο και τον εξαφανισμό ενός σπιτιού, σε κάθε χωριό του Ζαγορίου. Δηλαδή μπορεί να προσπαθεί να πείσει τους ιδιοκτήτες ενός σπιτιού για την πραγματική σωστή σωτηρία τους, κάθε χρόνο.

Γιατί αύριο π.χ. θα χάσει το χωριό τους ένα σπίτι στον Πέρα, στον Κάτω και στον Πάνω Μαχαλά ενός χωριού του Ζαγορίου. Κι έτσι θα το βλέπουν χαλασμένο και θα στενοχωρούνται όλοι τότε οι Ζαγορίσιοι και θα απορούν για την αδιαφορία ορισμένων ιδιοκτητών τους.

γ) Νομίζω όμως ότι: και ο κάθε πολιτιστικός Σύλλογος ενός χωριού του Ζαγορίου... δεν θα πρέπει να μένει αδιάφορος σ' ένα τέτοιο υπάρχον πρόβλημα του χωριού του. Άραγε πρέπει και αυτός να προστατεύει την κάθε κατάρευση ενός σπιτιού του χωριού του, ενημερώνοντας απ' ευθείας τους πάντες αμέσως και συζητώντας το υπάρχουν αυτό πρό-

βλημα... στην κάθε γενική συνέλευση του.

Αυτό θα ωφελήσει όλους μας... αν εφαρμοστεί απ' τους Συλλόγους μας σ' όλα τα χωριά του Ζαγορίου.

δ) Ελπίζω (τελειώνοντας...) από δω και πέρα, που είμαστε στον 21ον αιώνα και στην Άνοιξη και στο καλοκαίρι του 2005... να δούμε όλοι υπεύθυνα τη συντήρηση και διατήρηση όλων των όμορφων σπιτιών μας σ' όλο το Ζαγόρι... ώστε τα πανέμορφα σπίτια μας να ζήσουν ακόμη επί αιώνων και η ιστορία να μας καταγράψει και τους ιδιους εμάς ως ειλικρινείς και τελειούς συντηρητές των παραδοσιακών σπιτιών μας, που βρήκαμε απ' τους πρώην συγγενείς μας.

Ελπίζω δε να μην αποδειχτούμε ως επιπόλαιοι και αδιάφοροι σημερινοί Ζαγορίσιοι... των αγάδων των γονέων και των παπουδών μας, που μας παρέδωσαν εδώ και πολλά χρόνια τα σπίτια τους, εφαρμόζοντας την αρχαία ελληνική ρήση που έλεγε: «Ν' αποφεύγετε τα σφάλματα... όχι από φόβο, αλλά από συναισθηση του καθήκοντος...».

Ματθαίος Λέκκος

Η διάνοιξη του αμαξιτού δρόμου Παπίγκου

Θι - Μπάνεξιο - Κλεπτόβριση είναι κτήμα της Κοινότητας Παπίγκου. Η διάνοιξη αμαξιτού δρόμου από Μεγάλο προς το Μικρό Πάπιγκο καθυστέρησε κάπου δέκα χρόνια. Ένας σοβαρός λόγος της καθυστέρησης ως ήταν και η κακή χάραξη.

Η χάραξη μέχρι λίγο πιο πέρα από την Γκούβα ήταν σχεδόν ίδια με τη σημερινή. Από εκεί κατέβαινε στην υπάρχουσα πέτρινη γέφυρα και από εκεί με πολλούς ελιγμούς έφτανε στο Μικρό Πάπιγκο. Όλοι μας γνωρίζαμε το μονοπάτι από τους δύο μαχαλάδες που αντάμωνε στο Ρογκοβό. Ήταν φανερό ότι η χάραξη έπρεπε να γίνει από εκεί.

Ύστερα από μεσολάβηση του Σπύρου Πρωτοσυγγέλου ήρθε ο Νο-

μομηχανικός Ποταμιάνος ο οποίος ήταν συγγενής της γυναίκας του. Αυτός με την πρώτη ματιά μας είπε: έχετε απόλυτο δίκιο. Ο δρόμος χαραχτηκε από εκεί και άρχισε η διάνοιξη. Εδώ θα αναφερθώ μόνο σε ένα σημείο που δείχνει την μεγάλη προσπάθεια των χωριανών για την ολοκλήρωση του αμαξιτού δρόμου. Η διάνοιξη είχε ανατεθεί στον Δημήτριο Δογορίτη ο οποίος διέθετε τα κατάλληλα μηχανήματα. Όταν έφτασε η διάνοιξη στο Ρογκοβό έπρεπε να γίνει γέφυρα. Τότε ο Δογορίτης ήταν και δημοτικός σύμβουλος του Δήμου Ιωαννινών.

Παίρνει λοιπόν τον αξεχαστο Δήμαρχο Γρηγόριο Σακκά και πηγαίνουν στο Μέγαρχο της VIII Μεραρ-

Από τα ποδορικά στο Ρογκοβό.

(Αρχείο Κούλη Χριστοδούλου)

Το 1956 τελείωσε ο αγώνας με νίκη της Κοινότητας αποδεικνύοντας ότι οι θέσεις Κριψάρης - Αγκά-

χίας. Με διάθεση μέλη της και ψέματα παίρνουν την συγκατάθεση του Μεράρχου για τοποθέτηση Στρατιωτικής γέφυρας Μπέλες. Τρέχοντας ο Δογορίτης ο οποίος βέβαια ενδιαφέρονταν να περάσουν τα μηχανήματα του απέναντι, μας λέει τα νέα, πλην όμως για να τοποθετηθεί η γέφυρα έπρεπε σε τέσσερες μέρες να είναι έτοιμα τα ποδορικά εκατέρωθεν του Ρέματος. Την επόμενη μέρα με εθελοντική εργασία όλων των χωριανών και με πρωτομαστόρους τον Χαράλαμπο Γιαννόπουλο και τους δύο δασκάλους Αχιλλέα Χριστοδούλου και Βάσω Σιόλα σε τρεις μέρες τα ποδορικά ήταν έτοιμα. Ειδοποιείται ο 714 λόχος Μηχανικού και την επομένη τοποθετείται η γέφυρα.

Για μερικά χρόνια γινόταν μικρο-συντηρήσεις σε όλο το μήκος του δρόμου από Καλλιθέα έως Πάπιγκο. Το 1968 κατόπιν ενεργειών των ενδιαφερομένων κοινοτήτων καταρτίστηκε μελέτη για την οριστική μορφή του δρόμου και μέσω βέβαια Μεσοβουνίου και Αγίου Μηνά. Κατ' αρχήν έγινε η οριστική διαπλάτυνση από τη θέση Γαϊδαρός μέχρι Μικρό Πάπιγκο. Στη συνέχεια έγιναν τα απαραίτητα τεχνικά έργα και τέλος κανονική σκυρόστρωση έτοιμη να δεχθεί την ασφάλτο. Το 1976 αν σ' αυτό το σημείο θυμάμαι καλά άρχισε η τμηματική ασφαλτόστρωση για να ολοκληρωθεί το 1985. Το 1989 τοποθετήθηκε μέρος των μεταλλικών στηθαιών και το 1991 των υπολοιπών.

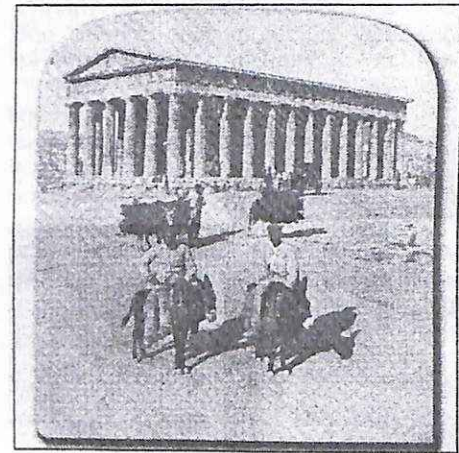
Αυτό είναι το ιστορικό του αμαξιτού δρόμου.

Αν σε κάποιο σημείο έχω κάποιο μικρό λάθος είναι και τα χρόνια πολλά. Διαβάζοντας για δεύτερη φορά τα γραφόμενά μου με μεγάλη μου λύπη διαπίστωσα ότι όλους όσους αναφέρω πιο πάνω σήμερα δεν ζει κανείς. Αιωνία τους η Μνήμη.

Δραστηριότητες του Ριζαρείου Ιδρύματος

Όταν η μάθηση γίνεται παιχνίδι και η φωτογραφία παράθυρο στον κόσμο

Στο Μονοδένδρι της Ηπείρου συντελείται ένα μικρό θαύμα, που ξεκίνησε ως φιλόδοξη ιδέα και εξελίσσεται σε θεσμό. Το Ριζάρειο Ίδρυμα έχει δημιουργήσει αυτόν τον πνευματικό πυρήνα όπου ήδη έχουν παρουσιαστεί εκθέσεις φωτογραφίας υψηλού επιπέδου, όπως αυτές του Μπουασονά και του Καρτιέ-Μπρεσσόν. Με το ιδιαίτερο ενδιαφέρον του για την ιστορική φωτογραφία, το Ριζάρειο Ίδρυμα έχει εκπονήσει εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά, με σκοπό τη μύηση στην ιστορία της φωτογραφίας, αλλά κυρίως

Στερεοσκοπική φωτογραφία του 19ου αιώνα. Είναι το Θησείο, όταν η περιοχή ήταν ακόμη κατάξερη και αντί για τουρίστες είχε γαϊδουράκια που τα έφερναν οι γύρω πληυόδοι.

στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης. Ένα πολύ ωραίο αισθητικά χρηστικό βιβλίο που δίνει τα πρώτα βήματα για την κατανόηση της στερεοσκοπικής φωτογραφίας κυκλοφορεί ήδη από το Ριζάρειο και είναι περισσότερο ένα εναλλακτικό παιχνίδι.

Η στερεοσκοπική φωτογραφία «με την αίσθηση του βάθους που δημιουργούσε έκανε τους ανθρώπους να νομίζουν πως έχουν μπροστά τους μια ζωντανή πραγματικότητα», μας τα γράφει πολύ ωραία στο εκπαιδευτικό αυτό βιβλίο ο Γιώργος Γέπης που είχε την επιμέλεια του σχεδιασμού. «Σε μια εποχή (τέλος 19ου αιώνα) που η περιέργεια για το πώς είναι ο κόσμος ήταν μεγάλη, η μαζική παραγωγή στερεοσκοπικών φωτογρα-

φιών κατά θεματικές ενότητες εξυπηρετούσε τον σκοπό της ενημέρωσης, της εκπαίδευσης, αλλά και της οικογενειακής διασκέδασης, πολύ πριν αναλάβουν τον ρόλο αυτόν το ραδιόφωνο, τα περιοδικά ποικίλης ύλης και η τηλεόραση... Καλό είναι να μαθαίνουν και τα παιδιά ότι τίποτε δεν είναι δεδομένο και ότι για κάθε τι απαιτήθηκε μια μακρά πορεία. Κοντά στα παιδιά, μαθαίνουμε κι εμείς...

«Κ» 10/2/05

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Με αφορμή το δημοσίευμα στην εφημερίδα σας της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΓΚΕΡΛΕ – «Αναδρομές από το παρελθόν»

οποίας οι περισσότεροι κάτοικοι, αν όχι το σύνολο παρακολουθούσαν αρχαία τραγωδία ίσως για πρώτη φορά. Δυστυχώς η απάντηση υπήρξε αρνητική με το αιτιολογικό ότι η αποστολή μουσικής επένδυσης του έργου αποτελούσε κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας! Πέραν τούτου δεμία οικονομική βοήθεια παρασχέθηκε τόσο από το Υπουργείο Παιδείας, όσο και από τη Νομαρχία Ιωαννίνων. Τότε βεβαίως δεν υπήρχαν οι πακτωλοί των χρημάτων και τα Ευρωπαϊκά κονδύλια, που χορηγούνται σήμερα (και καλώς χορηγούνται) για ανάλογες πολιτιστικές δραστηριότητες και εκδηλώσεις.

Όμως υπήρξε μεγάλη η συμβολή και έκδηλος και δημιουργικός ο ενθουσιασμός της τοπικής κοινωνίας. Στην όλη προσπάθεια συνέβαλε οικονομικά ο αείμνηστος Κωνσταντίνος Νταφόπουλος (τότε πρόεδρος της κοινότητας Δολιανών) και σύ-

σσωμο το κοινοτικό συμβούλιο, καθώς και ορισμένες γυναίκες (των οποίων μου διαφεύγουν τα ονόματα, υπό την καθοδήγηση της κυρίας Οικονομίδου Αικατερίνης (αδελφής του εξ Αρίστης εκπ/κού Γιώργου Ζαχάρη), οι οποίες, έχοντας κάποιες γνώσεις ραπτικής ανέλαβαν την κατασκευή των ενδυμασιών/στολών) κι έτσι κατέστη δυνατή η παρουσίαση εκείνης της θεατρικής παράστασης. Δε θα πρέπει επίσης να παραλείψω τη συμβολή του Γιώργου Κάλλου (σημερινού προέδρου του Πολιτιστικού συλλόγου Δολιανών, αν δεν κάνω λάθος), ο οποίος μας κουροπόρησε την Ξυλεία και συνεπώς έδωσε στο προαύλιο του σχολείου την εξέδρα για τη θεατρική παράσταση.

Θεωρώ λοιπόν υποχρέωσή μου να εκφράσω και δημόσια τα συγχαρητήριά μου στη Δέσποινα Γκερλέ,

γιατί με το δημοσίευσμά της ξανάφερε στη μνήμη μου ευχαρίστητες στιγμές του παρελθόντος. Γιατί πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι ο άνθρωπος είναι πλασμένος να θυμάται και μόνο οι μηχανές δε θυμούνται. Κι όπως έγραψε ο Σεφέρης «Σβήνοντας ένα κομμάτι από το παρελθόν, σβήνει κανείς κι ένα αντίστοιχο κομμάτι από το μέλλον» και είναι θλιβερή η ζωή που μοιάζει σαν ακατοίκητο σπίτι». Περισσότερο βέβαια χάρηκα (και τούτο αποτελεί την καλύτερη ανταμοιβή για κάθε εκπαιδευτικό) που διαπίστωσα, από τον κατάλογο, που παρατίθεται στο δημοσίευμα, ότι όλοι εκείνοι οι μαθητές διαπράττουν ως επιστήμονες, υπάλληλοι και επαγγελματίες.

Τέλος εκπληκτική είναι και άκρως ενδιαφέρουσα η πρότασή-κατακλείδα του δημοσιεύματος για μια συνάντηση με όλους τους μαθητές, που έφεραν σε πέρας εκείνο το δύσκολο έργο και νεανικό εγχείρημα με πενιχρά και ανύπαρκτα σχέδόν μέσα, αλλά με σκληρή δουλειά, ισχυρή θέληση και πολύ μεράκι.

Γένοιτο.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΤΣΕΝΟΣ

Η νέα εντυπωσιακή έκδοση και έκθεση του Ριζαρείου. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ: Η Ελλάδα του μόχθου (Συλλογή Ν. Πολίτη)

Αρχές Αυγούστου η παρουσίασή τους.

Η νέα καλλιτεχνική έκδοση «Τα Επαγγέλματα Η Ελλάδα του μόχθου» (Συλλογή Ν. Πολίτη) την οποία ετοιμάζει μαζί με ομότιτλη φωτογραφική έκθεση η Ριζάρειος ίσως να αποτελέσουν το πιο εντυπωσιακό επίτευγμα του ιστορικού Ιδρύματος στον τομέα της πολιτιστικής δραστηριότητάς του.

Η συλλογή του Ν. Πολίτη, ο οποίος μαζί με τον Χρ. Καλεμερή και τον Μιχ. Τσαγκάρη είναι από τους σημαντικότερους στη χώρα μας συλλέκτες και κατόχους φωτογραφικών αρχείων, αποτελεί προϊόν συλλεκτικής εργασίας σαράντα περίπου ετών, με την οποία συγκεντρώθηκε μοναδικής σπανιότητας σχετικά με τα -επαγγέλματα στη χώρα μας κατά την περίοδο από τις αρχές μέχρι και τα μέσα του περασμένου αιώνα. Είναι η Ελλάδα του μόχθου, η Ελλάδα η οποία θα συγκινήσει όλους μας που θα ανακαλύψουμε εκεί τους συναδέλφους των παππούδων μας.

Εάν όλα πάνε καλά, υπολογίζεται ότι λεύκωμα και έκθεση που αποτελούν συγχρηματοδότηση του Ιδρύματος Νιάρχου να είναι έτοιμα και να παρουσιασθούν τις αρχές Αυγούστου στο Ριζάρειο Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδενδρίου, με ιδιαίτερη επισημότητα.

Ριζάρειο Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδενδρίου ΣΤΕΡΕΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ 1896-1906

Παρατείνεται η Έκθεση μέχρι τέλη Ιουλίου

Από το Ριζάρειο Ίδρυμα ανακοινώθηκε ότι η έκθεση «Ελλάδα 1896-1906, Εικόνες από στερεοσκοπικές φωτογραφίες», η οποία παρουσιάζεται στο Ριζάρειο Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδενδρίου θα διαρκέσει μέχρι το τρίτο δεκάημερο του Ιουλίου τ.ε. Η παράταση αυτή κρίθηκε σκόπιμη γιατί, λόγω των δυσμενών καιρικών συνθηκών του φετινού χειμώνα, δεν κατέστη δυνατή η επίσκεψη της έκθεσης από τους μαθητές των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της περιοχής μας αλλά και όλου του Νομού της Ηπείρου και της χώρας μας τα οποία έδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το περιεχόμενά της. Το ίδιο συμβαίνει και με τους φιλότεχνους συμπατριώτες μας.

Σημειωτέον ότι στο Ριζάρειο Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδενδρίου κυκλοφορεί, εκτός από το θαυμάσιο ομότιτλο με την έκθεση Λεύκωμα, και πολύ πρωτότυπο υλικό εκπαιδευτικού προγράμματος, το οποίο έχει εκπονήσει ο συμπατριώτης εκπαιδευτικός Γ. Γέπης.

Τέλος αναφέρεται ότι καταβάλλεται προσπάθεια από το Ριζάρειο Ίδρυμα, ώστε η έκθεση "Ελλάδα 1896-1906" να εμπλουτισθεί έτι περαιτέρω.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

Μπουχαρί και καπνός, ταχυδρόμος της Βλαχιάς (Ρουμανίας), πίκρα και καϋμός!.....

Γράγει ο ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Τούρνο Σεβερνίν ήταν πολλοί απ' το Πάπιγκο (στη Ρουμανία κι αυτό).

Ο Πισιόρης ο αείμνηστος είχε σπíti με δεκάδες δωμάτων, κατάλληλο για στέγαση του Α' Σώματος Στρατού, αλλά το κάνανε στάχτη.... Ευρωπαίοι στις 15 Ιουλίου 1943, μαζί με την αγαπημένη μας Δοβρά. Μέρα αποφράδα!

Ερχόμενος ο κυρ-Νίκος έφκιασε ένα οικίσκο, που τον λάντρευε. Εκεί παραθέριζε με την φιλόξενη κυρα-Μαρία, Ρουμάνα αρχόντισσα. Τώρα πήγαν κι οι δυο στα Παλάτια τ' Ουρανού κι μας βλέπουν. Αξέχαστοι ας είναι –δεν είναι συγγενείς– γιατί μας αγάπησαν όλους και όλο το χωριό κυριολεκτικά τους λάντρευε. Όμως του Νίκου του στοίχιζε που δεν είχε τώρα τζάκι και μπουχαρί!

Παραθέτω παρακάτω ωραίο σχετικό κομμάτι από την «Ελευθεροτυπία» 3-3-05 του εξαιρετικού Συναδέλφου Δημοσιογράφου Πέτρου Μανταίου. Εκεί θα βρούμε πολλά και κυρίως από που βγαίνει η λέξη μπουχαρί. Εγώ το απέφυγα, για να μας το πει ο σπουδαίος Π. Μανταίος.

Μπουχαρί μου, με το κάτω σπρο σκουφάκι του χιονιά, είσαι ένα πανόραμα!

Μπουχαρί, μπουχός και θυμίαμα...

Μπουχαρί ονομάζουν σε χωριά του Πηλίου την καμινάδα. Ασφαλώς, ο αγαπητός Πηλιορείτης λαογράφος, Κώστας Λιάπης, κάτι θα γνωρίζει για την προέλευση της λέξης, ή αν απαντά στον πληθυντικό – παρότι μου ακούγεται κακόηχο. Η αν συνδέεται με το σλαβικό *tyhu* (πυκνή αιωρούμενη σκόνη, κατά το *Μείζον Ελληνικό Λεξικό* – γιατί όχι και αιωρούμενος καπνός, μεταφορικά) που εξελληνίστηκε σε μπουχός. Λέξη *ιδιαιζόντως επίκαιρη σήμερα, καθώς πολλοί τρέχουν να γίνουν μπουχός (καπνός), προτού λάμψει (φέξε μου και γλίστρησα) η διαφάνεια...*

Αυτά σε άλλες σελίδες. Το μπουχαρί ως πλήθος – αναλόγως δηλαδή του πόσα καπνίζουν ή όχι – δείχνει και την ανθρώπινη παρουσία ή την ερημιά των χωριών μας το χειμώνα. Στον Λαύκο Νοτίου Πηλίου, *φερ' ειπείν, εις πέσμα των καιρών του μπουχαρί στον υπεραϊωνόβιο καφενέ*

χωριού, με εκθέσεις, συζητήσεις και τουρνουά τάβλι του τοπικού Πολιτιστικού Συλλόγου, κυρίως τόπος συνάντησης, συναναστροφής και ψυχαγωγίας των υπερηλίκων το χειμώνα, σφάλιξε το μπουχαρί. Εξ ου και η έκκληση (επιστολή) του Συλλόγου προς τον Βολιώτη υφυπουργό Εσωτερικών, Θανάση Νάκο, να βοηθήσει ώστε να βρεθεί η δαπάνη αγοράς του καφε-νείου από το δήμο. Μεσ στον μπουχό (τη θαλούρα) των ημερών, ένα σβησμένο μπουχαρί στην ... Άλλη Μεριά (της Ελλάδας), εύχομαι να μην αποδειχθεί... Άλλη παπά ευαγγέλιο. Στο κάτω κάτω, το μπουχαρί ενός παλιού καφενέ αναθρώσκει θυμίαμα εύοσμον...

ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΝΤΑΙΟΣ

Επισημάνσεις

Διαδικασία νομίμου λήψεως αποφάσεων αρμοδίων οργάνων Δήμων, για τις οποίες απαιτείται εκ του νόμου προηγούμενη πρόταση ή γνώμη των οικείων Τοπικών Συμβουλίων

Του Χρήστου Γαμπρίτσου

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 6 παρ. 13 του νόμου 2539/1997, όπου, για την λήψη αποφάσεως από τα αρμόδια όργανα του Δήμου, προβλέπεται από τον νόμο αυτόν η προηγούμενη διατύπωση πρότασης ή γνώμης από τα οικεία Τοπικά Συμβούλια (και είναι πολλές οι περιπτώσεις αυτές), οφείλουν, οι μεν Δήμοι να καλούν εγγράφως αυτά για να υποβάλουν εντός 15μέρου την πρόταση ή γνώμη τους αυτή, τα δε Τοπικά Συμβούλια να συνεδριάζουν, διατυπώνουν την πρόταση ή γνώμη τους αυτή στο πρακτικό συνεδριάσεως και να το υποβάλουν στον Δήμο εντός ανατρεπτικής προθεσμίας 15 ημερών, μετά την πάροδο της οποίας τα αρμόδια όργανα του Δήμου αποφασίζουν νομίμως και χωρίς αυτήν.

Σκοπός της διατάξεως αυτής είναι όπως η πρόταση ή γνώμη αυτή των Τοπικών Συμβουλίων να τίθεται υπόψιν των αρμοδίων οργάνων των Δήμων κατά την λήψιν της αποφάσεως, για να λαβαίνουν έτσι γνώσιν αυτά και να αποφαινόνται ανάλογα και αιτιολογημένα.

Στις εν λόγω αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων του Δήμου πρέπει να μνημονεύεται, απαραίτητως, αν τηρήθηκε η νόμιμη διαδικασία αυτή και αν τα Τοπικά Συμβούλια υπέβαλαν ή όχι τις ζητηθείσες προτάσεις ή γνώμες τους, για να καθίσταται έτσι δυνατός ο έλεγχος της νομιμότητας των αποφάσεων αυτών από την εποπτεύουσα αρχή.

Οι, της κατηγορίας αυτής, αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων του Δήμου, που λαμβάνονται χωρίς την τήρηση της διαδικασίας αυτής, δεν είναι νόμιμες και έγκυρες, τα δε ούτω αποφασίζοντα όργανα του Δήμου υπέχουν ευθύνη για παράβαση ουσιώδους διατάξεως νόμου.

Προσθέτω και τα εξής σχετικά:

Επειδή μερικά Τοπικά Συμβούλια δεν τηρούν τις περισσότερες φορές, ολίγα δε και καθόλου, πρακτικά των συνεδριάσεών τους, κατά παράβαση του άρθρου 6 παρ. 11 του νόμου 2539/1997, οφείλουν οι Δήμοι να παρακολουθούν, ελέγχουν και παροτρύνουν αυτά, διότι είναι αρμόδιοι και υπεύθυνοι για την νόμιμη λειτουργία των Τοπικών Συμβουλίων των Δ. Διαμερισμάτων τους.

Τα Τοπικά Συμβούλια δεν έχουν εκ του νόμου τις αρμοδιότητες που πρέπει, για να μπορούν να λειτουργούν αποτελεσματικά.

Οι περισσότεροι Δήμοι δεν δίνουν στα Τοπικά Συμβούλια τις αρμοδιότητες και την πάγια προκαταβολή που προβλέπει ο νόμος.

Ένεκα τούτων, τα περισσότερα Τοπικά Συμβούλια υπολειπούν.

Μια φορά κι' έναν καιρό

Βαρύς Χειμώνας! Απανωτά τα κούτσουρα στο τζάκι έγλειφαν τις καπνισμένες πέτρες του και σκορπούσαν ζεστασιά στο μαυτζάτο. Το χιόνι, που από μέρες έπεφτε, είχε παγώσει κι κρεμανζάνες μικρές και μεγάλες από τη στέγη πλησίαζαν ν' ανταμώνουν με το χιόνι της αυλής. Τζουγκάλιζοντας με τη μασιά τα κούτσουρα, πετιόταν αμέτρητες τσιες, οι φλόγες δυνάμωναν και αντικατοπτριζόταν στα τζάμια των παραθυριών. Το τσουκάλι στην άκρη της γωνιάς χούχλαζε και ανασήκωνε ρυθμικά ο ατμός το καπάκι του, σκορπίζοντας ένα άρωμα από τη γκόρτσα που είχαν ριχτεί μέσα, για να μαλακώσουν και που σε λίγο θα μας γλυκαίνανε.

Ο τραχανάς στην κασαρόλα έβραζε κι αυτός. Η μάκω έτριψε στο τηγάνι ένα μέρος απ' το κρουγί, το 'βαλε στο τηγάνι κι όταν άρχισε να τσιρίζει έριξε μια κουταλιά κόκκινο πιπέρι και τον ζεμάτισε. Μοοχομύρισε, όλο το σπίτι. Στρώθηκε ο σφάς, γέμισαν οι λίμπες και τα κουτάλια άρχισαν να ανεβοκατεβαίνουν. Αμέτρητες τσιέμπες και κάπου-κάπου και κανέναν κοκκινολαίμη, ψάχαν στο ξέχιο να βρουν κάτι να φάνε.

Η πυκνάδα στήθηκε στην αυλή, ριχτήκαν κάτω ψίχουλα, δόθηκε από τη μια άκρη της ο σπάγγος και ο μικρός απ' τη χαραμάδα του παραθυριού, κρατώντας το άλλο άκρο του σπάγγου, καιροφυλακτούσε να μαζευτούν, ν' αφήσει το σπάγγο να πέσει η πυκνάδα και να τις σκεπάσει. Κουραστικό το μούτεμα, αλλά νοστιμότατος ο μεζές. Στους κοκκινολαίμηδες χαρίζομαστε όμως.

Απ' την καλύβα, δεμάτια με ξερό κλαδί, αφού πρώτα βρεχόταν με λίγο αλατόνερο κρεμόταν στο κελάρι να φάνε τα γίδια. Το σάκι με τ' άχυρο άδειαζε στο παχνί να φάει ο Μάρκος. Οι κότες κακάριζαν, περιμένοντας κι' αυτές το τάισμά τους. Ζεματισμένα πιτούρα και λίγο κόκκινο πιπέρι θέλουν, μην κάνουν καν' αυγό έλεγε η μάκω.

Ο χιονάνθρωπος καμάρωνε στην αυλή κι αυτός.

Στο μαγειρείο το καζάνι, πά-

νω στην πυροστιά, γεμάτο χιόνι, έλυωνε σιγά-σιγά, όσο η φωτιά απ' τα ξερά κλαδούρια δυνάμωνε για να πιουν τα ζωντανά. Εμείς θα πίνανε νερό, κουβαλώντας τις ντριβενίτσες απ' τη βρύση του Γράβου.

Το σχολειό κλεισμένο, προς μεγάλη μας χαρά. Το χιόνι συνέχιζε να πέφτει πυκνό και τα φυτάρια ξανάπιασαν δουλειά.

Η μάκω κοντά στο τζάκι έπλεκε την πατούνα. Η μάνα στον αργαλειό ύφαινε, πετώντας τη σαίτα, χτυπώντας το χτένι και ανεβοκατεβάζοντας τα μυτάρια ρυθμικά.

Τα παιδιά άρχιζαν τις κουκουβάσκες «Πού είναι κι αν δεν είναι στον Αϊ-Νικόλα Μαχαλά, ένα αντρόγυνο, δυο πετοκνάρια, μια πούλα και μια κουκουβάσκα».

Το μυαλό τους ταξίδευε ψάχνοντας ένα ένα τα σπίτα του Μαχαλά να βρουν, το αντρόγυνο, τα αγόρια, το κορίτσι και τη γιαγιά.

Το παραπονεμένο και παρατεταμένο βέλιαγμα που έφτανε στο μαντάτο, μας έλεγε ότι κάποια γίδα γεννάει. Ώσπου να φτάσουμε το είχε γεννήσει και το έγλειφε για να το στεγνώσει.

Το πήραμε και το φέραμε κοντά στο τζάκι, να το στεγνώσουμε. Το στοματάκι του ανοιγόκλεινε συνέχεια και πιπιλίζει ότι ακουμπούσε.

Η μάνα άφησε τον αργαλειό, πήρε μια κασαρόλα έριξε μια χούφτα καλαμποκίσιο αλεύρι μέσα και ζεστό νερό, το ανακάτεψε με την ξύλινη κουτάλα και πήγε να ποτίσει τη γεννημένη γίδα. «Θέλει προσοχή» —είπε η Μάκω— είναι λεχώνα κι' αυτή».

Το γάλα που περίσσευε, επειδή τα κατσίκια ήταν μικρά, αρμεγόταν. Ήταν κίτρινο και παχύ, ήταν η κλιάστρα. Μ' αυτή θα γινόταν νοστιμότερες πίτες, στην γάστρα, που για να καεί ήθελε ξερά ξύλα και κλαδούρια, όπως γεμάτο ήταν και το τσαρδάκι (βοηθητικός χώρος). Τ' αμπάρια γεμάτα. Στους τοίχους κρεμασμένες σακούλες: Ρίγανη, τσάι, χαμομήλι, τήλιο, βζιάνθια. Κρεμασμένες στον τοίχο οι αρμάδες με τα κρομμύδια, τα σκόρδα, τα φασόλια, τα σουρβια και τα γκόρτσα, ενώ στον οντά απ' το νταβάνι κρεμόταν ακόμη λίγα σταφύλια. Στη μπίμτσα γεμάτες οι μπουτινες και οι τενεκέδες με τυρί, γκίτζα, γαλοτύρι και βούτυρο και πιο πέρα στο βαθύ και σκοτεινό κελάρι, τα βαένια γεμάτα με κόκκινο μπρούσκο κρασί και οι νταμουζάνες με το ρακί. Αλλά και οι καλύβες γεμάτες με ζαιρέδες.

Μαγείρευαν οι Ζαγορίσιοι, πριν πεινάσουν, και σαν καλοί νοικοκυραίοι, χαιρόταν το Χειμώνα, όσο βαρύς κι αν ήταν.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΖΑΧΑΡΗΣ

Η ΜΕΓΑΛΗ ΣΑΡΑΚΟΣΤΗ

Κάθε φορά που βρισκόμαστε στο μήνα Μάρτη στο νου μας έρχεται η λαϊκή παροιμία «Δε λείπει ο Μάρτης από τη Σαρακοστή» σηματοδοτώντας έτσι την περίοδο της Σαρακοστής, η οποία συμπήπει πάντοτε μέσα στο μήνα Μάρτη.

Αρχίζει συνήθως από τις αρχές του μήνα και διαρκεί σαράντα μέρες ως το Πάσχα. Τις πέντε Κυριακές των Νηστειών, την εβδομάδα των Βαίων και ακολουθεί η Μεγάλη Εβδομάδα.

Για τους Χριστιανούς η Μεγάλη Σαρακοστή είναι η πιο παλιά και πιο μεγάλη περίοδος νηστείας. Ένα διάστημα 40νήμερης νηστείας, που έχει καθιερωθεί από τους πρώτους αιώνες του χριστιανισμού και επικυρώθηκε από την Α' Οικουμενική Σύνοδο, σε ανάμνηση της 40νήμερης νηστείας του Ιησού Χριστού στην έρημο της Ιουδαίας πριν τη δημόσια εμφάνισή του. Οι χριστιανοί στο διάστημα αυτό θα πρέπει να νηστεύουν, τούτέστιν να μη τρώνε τροφές, που περιέχουν λιπαρές ουσίες όπως κρέας, αυγά, βούτυρο, γάλα, ψάρια κλπ. Αυτό από θρησκευτικής απόψεως σημαίνει μια δοκιμασία των πιστών, που τους προετοιμάζει για την κάθαρση της ψυχής τους.

Επίσημα αρχίζει από την Καθαρή Δευτέρα. Στα παλιότερα χρόνια στα χωριά μας οι ηλικιωμένες γυναίκες κρατούσαν νηστεία καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας χωρίς να βάζουν τίποτα στο στόμα τους, εκτός από νερό.

Στις μέρες μας αυτά δεν ισχύουν πια και η νηστεία της Καθαρής Δευτέρας παραβιάζεται και όλοι τρώνε αρτύσιμα αυτά που περίσσεψαν από την Κυριακή της Τυρινής (κρεατικά, τυριά, πίτες κλπ).

Οι πατέρες της εκκλησίας μας τόνιζαν πως «η πραγματική νηστεία είναι η αποχή των πιστών από τροφές και πάθη».

Αυτό έχει μεγάλη σημασία, διότι έτσι δοκιμάζεται η ηθική δύναμη του κάθε ατόμου σε μια άσκηση στέρησης, την οποία εξάλλου κανείς δεν μας την επιβάλλει.

Μια θρησκευτική άσκηση και προπαρασκευή για τις μεγάλες θρησκευτικές γιορτές το Πάσχα, τα Χριστούγεννα, το 15/Αύγουστο κ.α. Μεγαλύτερη έχει ίσως αξία η αποχή μας από «παν κακόν», όπως είναι τα διάφορα πάθη μας «θυμός, καταλαλιά, ψεύδος, επιορκία, ακράτεια γλώσσας, απιστία», παρά από τις τροφές. Κατά μία εκδοχή του λαού μας «τα εισερχόμενα δεν βλάπτουν τόσο, όσο τα εξερχόμενα», που ερμηνεύεται πως ο κάθε άνθρωπος δεν κρίνεται από το τι τρώγει αλλά από το τι λέγει και πράττει.

«Τον της νηστείας καιρόν» πρέπει να αποβάλουμε τους εαυτούς μας «προς αγώνας πνευματικούς αγνίσωμεν την ψυχήν, το σώμα καθάρωμεν —απέχοντες— εκ παντός πάθους, τας αρετάς τρυφώντας του πνεύματος». (Από τα προσόμοια του εσπερινού της Τυρινής).

Με τη νηστεία το πνεύμα επιβάλλεται στην ύλη και δομάζεται η

λαιμαργία, που είναι ένα από τα ισχυρά πάθη του ανθρώπου.

Τη νηστεία σα θρησκευτική συνήθεια τη συναντάμε από τη Χριστιανική, Ορθόδοξη και μη θρησκεία, σε όλες τις θρησκείες, Εβρική, Μωαμεθανική, Βουδιστική κ.α. με διαφορετικό τρόπο εφαρμογής η κάθε μία και με διαφορετική χρονική διάρκεια.

Πάντως ένα είναι γεγονός. Πως όλες οι θρησκείες κατά την περίοδο της νηστείας απαγορεύουν τις ζωικές τροφές, με πρώτο το κρέας και τα παράγωγά του. Η απαγόρευση αυτή έχει μια ξεχωριστή σημασία, διότι η κυριαρχία του πνεύματος πάνω στη σάρκα επηρεάζει σημαντικά και την υγιεινή κατάσταση του σώματος. Η αποχή, παράδειγμα, από το χοιρινό κρέας για τους Άραβες περιόρισε ορισμένες ασθένειες τους.

Είναι επίσης παραδεκτό από την ιατρική επιστήμη, πως η νηστεία γενικά συντελεί στην αποτοξίνωση του νηστεύοντος οργανισμού. Όσοι έχουν αυξημένο ουρικό οξύ, χοληστερίνη, αρτηριοσκλήρυνση, διαβήτη και άλλα νοσήματα βοηθούνται αρκετά από την αποχή του κρέατος στη διαίτά τους.

Οποσδήποτε η κατανάλωση χωρίς περιορισμούς ζωικών τροφών για μεγάλα χρονικά διαστήματα ευθύνεται για την αύξηση της χοληστερίνης, τριγλυκεριδίων, λιπιδίων και άλλων επιβλαβών στοιχείων για την υγεία μας. Ιδιαίτερα η νηστεία για τους ηλικιωμένους είναι πολύ ευεργετική. «Μην τρώτε», λέει ο λαός μας, «για να παρατείνετε τη ζωή σας».

Η λαιμαργία πάντα είναι επιβλαβής για τον οργανισμό μας. Από ιατρικές μελέτες, που έγιναν έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα πως η ελαττωμένη λήψη τροφής τόσο κατά τη διάρκεια της ασθένειας, όσο και σε τακτικές χρονικές περιόδους βοηθάει σε μεγάλο βαθμό τη διατήρηση του οργανισμού μας σε καλή επίπεδα υγείας. Εξ άλλου η αναγκαστική... νηστεία στην Κατοχή είχε και ένα ευεργετικό αποτέλεσμα.

Ορισμένα νοσήματα, «τα νοσήματα της καλοζωίας», όπως ευφύως χαρακτηρίστηκαν από τους γιατρούς, η παχυσαρκία, ο διαβήτης, οι χολολιθιάσεις, οι καρδιοπάθειες κ.α. είχαν εξαφανισθεί ή είχαν ελαττωθεί σημαντικά.

Όσοι υποφέρουν από υπέρταση, ανωμαλίες στο πεπτικό σύστημα στη διάρκεια της Σαρακοστής αισθάνονται πολύ καλύτερα. Η αποτοξίνωση του οργανισμού παίζει το σπουδαιότερο ρόλο για την πρόληψη δυσάρεστων εξελίξεων στην υγεία μας. Έτσι λοιπόν η νηστεία πολλαπλώς ωφελεί την υγεία μας, πέρα από την κάθαρση της ψυχής, που προεβόλει η θρησκεία.

Καλόν θα είναι την περίοδο της Μεγάλης Σαρακοστής που διανύουμε να μετράσουμε κι' εμείς για μια καλύτερη φυσική και πνευματική ευεξία.

ΣΑΒΒΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Μια φωτογραφία χίλιες ενθυμήσεις

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΚΑΜΝΕΛΙΟΥ (έτος 1961) (Από το αρχείο του δασκάλου Μιχαήλ Δ. Γενναδίου)

Οι αποτυπωμένες μορφές και γεγονότα σ' αυτές τις φωτογραφίες, με μουσική φωνή, με ταξίδεψαν τέτοιες μέρες, σ' ένα χώρο μαγείας και χαράς, σ' εκείνες τις καταπληκτικές εκδηλώσεις, τις σχολικές γιορτές των μαθητικών μας χρόνων, στο Σκαμνέλι.

Όταν το θάυμα του ξεσηκωμού του σκλάβου Ελληνισμού —το 1821— ξαναζωντάνευε, πάνω στην αυτοσχέδια σχολική θεατρική σκηνή, καλυμμένη με κιλίμια και πλούσια σκηνικά, φτιαγμένα με αγάπη και ταλέντο, από τον αείμνηστο δάσκαλό μας, παρά τη δυσκολία να βρεις έστω και τα απλά υλικά, εκείνα τα χρόνια, στον απομονωμένο τόπο μας.

Όταν με τις καλόγουστα σχεδιασμένες και ραμμένες από φόδρα και χαρτί φορεσιές μας, αλλά και τις λίγες αυθεντικές παραδοσιακές, τα γαταγάνια, τα καριοφύλια, μαθητές ολόχαροι, με υπέροχη ηθοποιία, ζωντα-

νεύαμε με τα θεατρικά σκετς, τα δρώμενά μας, σκορπώντας ρίγη συγκίνηση και εθνικής υπερηφάνειας, στους παρευρισκόμενους χωριανούς· ηρωικές σκηνές, από τους γενναίους αγωνιστές της ελευθερίας, σε στεριά και θάλασσα, την Αγία Λαύρα, το θρυλικό Κούγκι, το Αρκάδι, το Μανιάκι, το ένδοξο Σούλι, τα Ψαρά, τους ξακουστούς αρματολούς και κλέφτες, τους μισητούς Αλή Πασά και αγάδες.

Τα τραγούδια μας καλλίφωνα και βροντόφωνα έκαναν τις καρδιές μας να πάλλονται από ενθουσιασμό:

«Ζήδρο μου καπετάνιε μου,
τ' Ολύμπου το ξεφτέρι...»

«Αυτού που πας μαύρο πουλί,
μωρέ Κατσαντώνη μου
χαιρέτα μας την κλεφτουριά...»

Όταν με τους εκκλησιαστικούς ύμνους

και τις απαγγελίες μας, μεταφέραμε το μήνυμα της διπλής γιορτής:

«Ευαγγελίζου γη,
χαρά μεγάλη...»

«Μεσ' τα χρόνια τα παλιά,
άγγελος με μια λαλιά
έφερε τον Ευαγγελισμό
κι ύστερα μια τέτοια αυγή,
απ' τη Λαύρα μια κραυγή,
ξύπνησε το δούλο Ελληνισμό...»

Αντηχούσαν τα γέλια και τα χειροκροτήματα, που προκαλούσαν τα «πατριωτικά» σκετς:

— «Δε μ' λες, πως σε λέν' ωρέ ζωντόβολο;

— Ιμένα κυρ-Λοχία; την αφεντομουτσου-νάρα μ'».

Παρεκκλήσι Αγίας Τριάδας Ελάτης Κεντρικού Ζαγορίου, Πανηγύρι Αγίου Πνεύματος 1978. Στο άκρο αριστερό καθιστός με το άσπρο ψαθάκι στο χέρι ο επαγγελματίας φωτογράφος του Ζαγορίου, για δεκαετίες, άγιος άνθρωπος και πολυτεχνίτης Αλέξιος Μπέτσιος (Ελάτη 1898-1992). Φωτογραφία του («Πρωτομαγιά στην Ελάτη 1938») στολίζει το εξώφυλλο του θαυμάσιου Λευκώματος της Ριζαρείου «Ζαγοριών Βίος» («Ραψωδία εικόνων και Μνήμης»). Ψυχή σε όλα ο άγγελος του Ζαγόριου, αγαπημένος μου συμμαθητής στη γεραρά Ζωσιμαία Σχολή ΑΓΓΕΛΟΣ ΑΘΑΝ. ΚΙΤΣΟΣ.

Λευτέρης Παπαθανασίου
Δημοσιογράφος

Δρ. ΚΩΝ. ΤΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΙΔΙΚΟΣ
ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ
ΔΙΑΔΑΚΤΩΡ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

28ης Οκτωβρίου 49

Ιωάννινα

Τηλ. Ιατρείου 29.077

Οικίας: 29.177

Κινητό: 6932 - 763.632

Ο ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΟΣ ΧΟΡΟΣ ΜΑΣ

Με πολύ θέρμη και πηγαίο κέφι, όλοι μαζί οι Ζαγορίσιοι έκαναν τον Αποκριάτικο χορό τους την Παρασκευή 11/3, μέσα σε κλίμα ομοψυχίας και συναδέλφωσης.

Τίποτα, άλλωστε, δεν χωρίζει τους δυο πολιτιστικούς φορείς των Γιαννίνων (Ι.Λ.Ε.Ζ. -Π.Σ.Ζ.), αφού κοινοί είναι οι στόχοι και κοινές οι προσπάθειές τους για το Ζαγόρι μας.

Γέμισε η μεγάλη αίθουσα του κέντρου «Λιθαρίτσια» με Ζαγορίσιους. Μαζί τους και οι δυο Δήμαρχοι μας, του Κεντρικού και Ανατολικού Ζαγορίου κ.κ. Γαβριήλ Παπαναστασίου και Γεώργιος Σπύρου. Ο Δήμος Τύμφης εκπροσωπήθηκε από τον Αντιδήμαρχο κ. Τσιμή και τον πρόεδρο του Δ.Σ. κ. Πασχάλη, λόγω απουσίας του Δημάρχου κ. Γ. Σουκουβέλου που έλειπε συμμετέχοντας στην ορκωμοσία του κ. Κ. Παπούλια, που έγινε την επομένη

Για τον ίδιο λόγο απουσίαζαν και ο Νομάρχης Ιωαννίνων Αλ. Χαριμάνης, τον οποίο εκπροσώπησε ο Αντινομάρχης κ. Μπάγιας και οι

βουλευτές του Νομού μας που είχαν προσκληθεί και μας έστειλαν τις ευχές τους. Τον κ. Α. Φούσα εκπροσώπησε ο Διευθυντής του γραφείου του στα Γιάννινα κ. Μπούρης.

Σημειώνουμε ακόμη την παρουσία των (μη Ζαγορίσιων) καθηγητών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, αδελφών κ.κ. Παναγιώτη και Μπάμπη Νούτσου, με πολιτιστικούς δεσμούς με το σύλλογο των Καπεσοβιτών.

Χαιρέτησαν και καλωσόρισαν τους παραβρισκόμενους οι πρόεδροι κ.κ. Δ. Γκέκης (Ι.Λ.Ε. Ζ.) ΚΑΙ Αντ. Οικονόμου (Π.Σ.Ζ.) και στη συνέχεια άνοιξε ο χορός με τα μικρά φυντανάκια του χορευτικού ομίλου του Π.Σ. Ζαγορίσιων.

Μετά το φαγητό, άναψε το κέφι και ο χορός καλά κράτησε μέχρι τις πρωινές ώρες. Τα «έδωσε όλα», το τραπέζι των Παπιγκιωτών και Αρτιστινών που ξεσήκωσαν την αίθουσα.

Άντε και του χρόνου!!!!

Οι δύο Πρόεδροι κ.κ. Γκέκης και Οικονόμου χαιρετίζουν και ανοίγουν το χορό.

Το μικρό Χορευτικό του Π.Σ.Ζ.

Οι κ.κ. Μπάγιας και Μπούρης με τον Πρόεδρο του Π.Σ.Ζ.

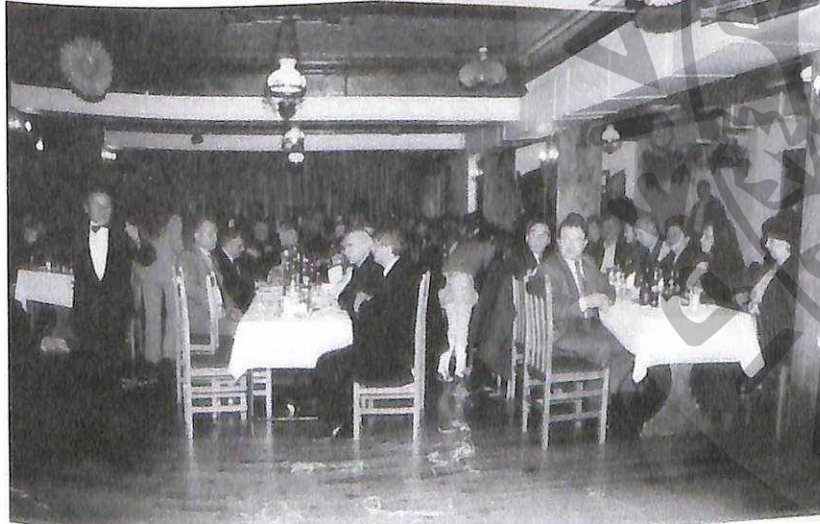
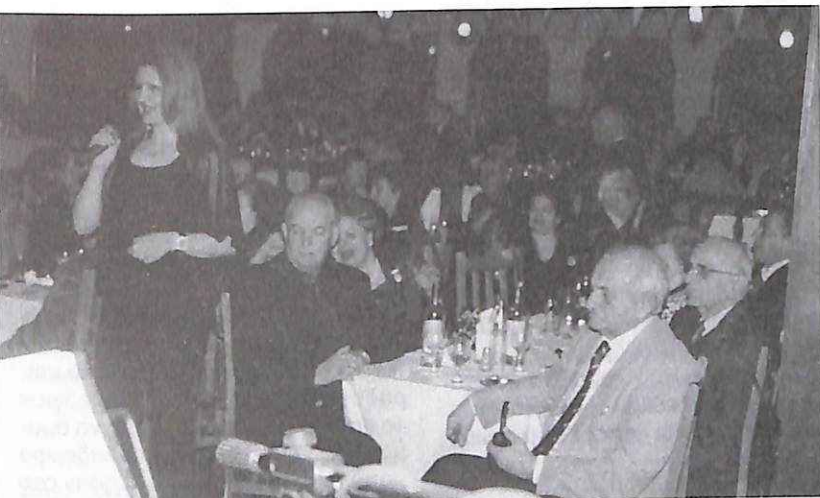

Τραπέζι Παπιγκιωτών.

Ο Δήμαρχος Κεντρ. Ζαγορίου κ. Παπαναστασίου με τον εκπρόσωπο της Πανηπειρωτικής κ. Χατζαρόπουλο και την παρέα τους.

Ο ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΟΣ ΧΟΡΟΣ ΜΑΣ

Λόγω ηλικίας με διακατέχει πνεύμα απαισιοδοξίας. Έζησα αρκετά γεγονότα κι έμαθα περισσότερα πράγματα στα ενενήντα χρόνια της ζωής μου. Ζωντανά χωριά το Βραδέτο, το Καπέσοβο, το Κουκούλι, η Μπάγια και όλα τα γειτονικά, που τα έζησα και γνώρισα τους ανθρώπους των. Ζητώ, λοιπόν, την άδειά σας να γυρίσω πίσω ογδόντα χρόνια και να έρθω σιγά σιγά στο σήμερα γράφοντας για το Βραδέτο.

Συλλογίζομαι το Βραδέτο, το μπαλκόνι του Ζαγοριού, πως ήταν παλιά και πως κατάντησε σήμερα. Τι είχε τότε και τι του έμεινε. Είχε περισσότερους από 250 μόνιμους κατοίκους και σήμερα μηδέν. Από χρόνια ήθελα να γράψω για την γενέτειρά μου το Βραδέτο, πως το άφησα στα δώδεκά μου χρόνια και πως είναι σήμερα. Την αφορμή μου έδωσε ο τελευταίος κάτοικος ο Νίκος Μπισμπέλης, κτηνοτρόφος, που έφυγε κι αυτός για την πόλη.

Από που ν' αρχίσω και που να τελειώσω. Σπαράζει η ψυχή μου και τα μάτια υγραίνουν. Θα προσπαθήσω να σκιαγραφήσω τα πρόσωπα που ζούσαν τότε, πριν τον πόλεμο του '40 στο Βραδέτο κι ήταν μαζί με τους σαρακατσαναίους παραπάνω από 250 άτομα. Ξεκινάω να κατεβαίνω νοερά απ' το «Σταυρό» και να γυρίζω πίσω ογδόντα χρόνια. Ο Σταυρός είναι διασταύρωση δρόμων, όπου υπήρχε κι ένα μικρό πέτρινο εικόνισμα. Ο δρόμος έρχεται από τη θέση «Γούρνη», από χωράφια και στο Σταυρό διακλαδίζεται και πάει ένας προς το κάτω χωριό κι ένας προς το πηγάδι και το πάνω χωριό.

Πρώτη αντάμωση με την Φροσύνη Πριμηκύρη. Κάβεται στο σφα στην οξώπορτα και μπαλνιές. Η Φροσύνη είχε ειδικότητα να ξεριζώνει απόκολλα δέντρων και να τα μεταφέρει φορτωμένη σπίτι της για τη φωτιά. Είχε μια αδερφή την Αργυρή. Η Αργυρή είχε δυο κόρες την Ευδοξία και την Πολυξένη, που παντρεύτηκε στο Σκαμνέλι τον Τζιάσιο. Η Ευδοξία παντρεύτηκε μ' έναν πρώην χωροφύλακα τον Ρίζο που πέθανε γρήγορα κι άφησε ένα γιο. Φτώχεια και δυστυχία στην οικογένεια. Από πουθενά βοήθεια, μόνο λίγα ζώα και λίγα χωράφια. Δυστυχώς αυτοί που είχαν πρόβατα βοσκούσαν τα χωράφια της, αλλά που να βρει δική. Μια μέρα που θέριζε η Ευδοξία στη θέση «Γούρνη» την τσίμπησε ένα φίδι κι ο Παύλος ο κακός (Οικονόμου) της άνοιξε το δάχτυλο κι έφυγε το δηλητήριο. Η Φροσύνη ποτέ δεν έτρωγε, ούτε κοιμόταν μαζί με την οικογένεια. Ένα κομμάτι ψωμί στην ποδιά, λίγο νερό στο παγούρι και πάλι για δουλειά. Το βράδυ κουλουριάζονταν σε μια άκρη στο χωματερό του σπιτιού.

Και τώρα πάλι δίπλα στη Σοφούλα Μηλιώνη. Μόνη κι έρημη στον κόσμο. Πήρε κληρονόμους της τον Πέτρο Μπισμπέλη και τη γυναίκα του την Αρτεμιοσία Σοφιού απ' το Σκαμνέλι. Το ζευγάρι έκανε πολλά παιδιά μεταξύ των οποίων και τον Νίκο, τον τελευταίο μέχρι πέρυσι κάτοικο του χωριού.

Κατηφορίζω και μπαίνω στο σπί-

ΒΙΩΜΕΝΕΣ ΜΝΗΜΕΣ

ΤΟ ΒΡΑΔΕΤΟ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΟΓΔΟΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ

τι της Αντιγόνης Καπρίτσιου που ήταν θεία μου απ' το σόι του πατέρα μου. Δίπλα στη γωνιά κάθεται σταυροπόδι ο γερο Κώστας Καπρίτσιος και παραδίπλα η γριά του η Ευγενή. Θυμάμαι τον γερο Καπρίσιο, να λέει το «Πιστεύω» στην εκκλησία με μεγάλη κατάνυξη. Η θεία μου η Αντιγόνη είναι εκεί μαζί με τα παιδιά της, τρία αγόρια κι ένα κορίτσι. Ο άντρας της Χριστόδουλος Καπρίτσιος ταξιδεμένος στη Μακεδονία κι ο αδερφός του Νίκος σώγαμπρος στο Σοποτσέλι.

Κατεβαίνω πιο κάτω στο σπίτι της Σάβαινας Κοτσόρη. Η θυγατέρα της η Θεανώ υφαίνει στον αργαλειό. Η άλλη θυγατέρα της, που δεν θυμάμαι τ' όνομά της, ήταν παντρεμένη στα Γιάννινα σε κάποιον Παπαγεωργίου. Η νύφη της η Λευκοθέα, απ' την Νεγαιδιώτικη οικογένεια Φώλα, ασχολείται με τις τρεις κόρες της. «Τριανταφ'λίτσες» αποκαλούσε η γιαγιά Σάβαινα τις εγγονιές της. Ο πατέρας τους Παντελής Κοτσόρης ταξιδεμένος σε πόλεις της Μακεδονίας.

Φεύγω για να πάω στην καυμένη την Κοντούλω. Ήταν δυο αδερφές κι αν θυμάμαι καλά η μία ήταν χήρα. Δεν υπάρχουν απόγονοι.

Ανεβαίνω προς τα πάνω στο σπίτι της Ρούσιως. Ζει με τον άντρα της τον Κώτিকা, που ήρθε γαμπρός απ' τα Καμποχώρια. Ήταν πολύ εργατικός κι έφκιαζε στο Βραδέτο και καπνοχώραφο. Ο καπνός που έμασε καίκε μαζί με την καλύβα μια νύχτα της 8 Σεπτέμβρη, μέρα πανηγυριού στο χωριό. Έλεγαν τότε ότι επειδή πούλησε λαθραία καπνό, έκαψε τον υπόλοιπο για να μην τον κυνηγήσει η εφορία. Ο γιος του ζευγαριού ο Τάσος θέλησε να γίνει παπάς και πήγε στην Βελλά. Είχε παντρευτεί με την Αριστεά κόρη του Χριστόφορου Οικονόμου. Ήταν έτοιμος να χειροτονηθεί, αλλά ο Παύλος Κολέτας, γραμματέας της Κοινότητας, έβαλε διαολιές και κατηγορίες κι έτσι δεν έγινε παπάς. Πήρε κι ο Τάσος της οικογένειά του κι έφυγε και δεν ξαναγύρισε ποτέ. Πέθανε στην Θεσ/νίκη.

Συνεχίζω πηγαίνοντας στα δυο σπίτια τα Οικονομάτικα, του Κωστάκη και του Χριστόφορου. Πρώτο το σπίτι του Κωστάκη που ήταν παντρεμένος με την Ιπολύτη, θεία μου από το σόι του πατέρα μου. Στη γωνία στο μαγειριό κάθεται η γριά μάνα των παιδιών, που ήταν και λίγο παράλυτη. Ο Κωστάκης ήταν αρτοποιός στη Δράμα ή την Καβάλα. Είχε δυο παιδιά, τον Αποστόλη και τον Γιώργο, δάσκαλοι κι οι δυο, που έζησαν και πέθαναν στην Θεσ/νίκη. Η καυμένη η θεία μου η Ιπολύτη πέθανε στο χωριό από γάγγραινα εξαιτίας ενός τσινήματος στο δάχτυλο.

Και πάμε δίπλα στο Χριστόφορο. Δάσκαλος σ' όλη του τη ζωή στη Γερομήνη. Άνθρωπος ήσυχος και

πράος. Ήταν άτυχος όμως γιατί πέθανε η γυναίκα του η Καλυψώ και του άφησε πέντε ορφανά. Τις κοπέλες τις πάντρεψε με χωριανούς, τα δε αγόρια του έζησαν και πέθαναν σε πόλεις της Μακεδονίας, όπου είχαν πάει για δουλειά κοντά σε άλλους βραδετινούς. Τα σπίτια τα Οικονομάτικα κατάρρευσαν, αλλά το ένα το φτιάχνει τώρα η θυγατέρα του Γιώργου Οικονόμου.

Προχωρώντας χαμηλότερα, κάτω από τη «Λεύκα», ήταν το σπίτι που κάθονταν οι παπάδες του χωριού.

Κων/νου Σπ. Ζαμπαλά

ού, το οποίο σήμερα δεν υπάρχει. Η Λεύκα ήταν ένα τεράστιο δέντρο παραδίπλα στο μεσοχώρι κι έμεινε στηθύμηση σαν ορόσημο. Οι παπάδες που είχαμε στο χωριό ήταν πάντοτε ξένοι. Θυμάμαι τον γερο Κασκάνη, που ήταν έρμος και μόνος. Δεν θυμάμαι από που κατάγονταν. Τον έχω ζωντανό στη μνήμη μου πάππου και κουρελιάρη.

Και συνεχίζω προς τα κάτω και δίπλα μου το αρχοντικό που πούλησε ο Παντελής Ευαγγελίδης στον Νικόλαο Τσουμάνη (Νικογιώργος) που ήταν τσέλιγκας με πάμπολλα πρόβατα κι άλογα. Ένα άλογο ήταν παλπανάς, δηλαδή μεγάλο και δυνατό και με ίσιες πλάτες. Ήταν πολύ ήσυχο και το κουβαλούσα κι εγώ. Εγώ τότε ήμουν μαθητής στο Τσεπέλοβο στο Ελληνικό Σχολείο. Ο Νίκος Τσουμάνης έκανε μεγάλη οικογένεια, δηλαδή επτά αγόρια και μια κόρη την Λαμπρούσιω. Η Νίκαινα έφτιαχνε συνέχεια κλούρες, αλλά που να χορτάσουμε! Ήμουν κι εγώ τότε οικότροφος στην Νίκαινα. Πλέναμε τα κασκαβάλια (μανούρια, κεφαλοτύρια) και τα βάζαμε ανάμεσα στη φτέρη για συντήρηση. Κι ένα γεγονός που συνέβη τότε, ας το ονομάσω κωμικοτραγικό. Κάποια μέρα, που εμείς τα παιδιά παίζαμε μέσα στο σπίτι κρυφτό, κάποιος μπήκε μέσα στη μεσάντρα. Υπάρχει μέχρι σήμερα αυτή η μεσάντρα, όπου τότε η οικογένεια έβαζε τα σακιά με τα ρούχα τους όπως συνηθίζονταν τότε, μιας που ήταν μετακινούμενοι. Ανοίγοντας λοιπόν τα πορτόφυλλα κατρακύλησαν τα σακιά στο πάτωμα και τι να δούμε, γίωμισε ο τόπος με χιλιάδικα και πεντακοσάρικα, που ήταν κομμένα κατά το ένα τρίτο περίπου. Αν θυμάμαι καλά τα έλεγαν τότε τα χαρτονομίσματα αυτά «εσωτερικό δάνειο». Μείναμε όλα τα παιδιά παγωμένα. Μπήκε τότε στο δωμάτιο ο μεγάλος αδερφός Μητοιάνης, που ήταν άντρας πια (σκοτώθηκε στην κατοχή απ' τους Γερμανούς) κι επειδή είδε τι έγινε μας περιλάβε στο ξύλο και μας έδωσε αυστηρή εντολή να μη βγάλουμε άχνα.

Πιο κάτω ήταν το πατρικό μου σπίτι, το Τζαμπαλάτικο. Είχε δυο κτίσματα, ένα παλιό κι ένα καινούργιο, που δεν είχαν αυλή. Το παλιό

το έδωσε προίκα η γιαγιά μου Ευγενή στη θυγατέρα της Φρόσω και στο γαμπρό της Αντώνη Βασιλά, δημόσιο εισπράκτορα. Η θεία μου η Φρόσω πέθανε πολύ νέα κι άφησε δυο ορφανά, την Κούλα και τον Στέλιο. Η θεία τους η Ευαγγελίδα, αδερφή του πατέρα τους, τ' άφησε στο δρόμο και τα μάζεψε η μάνα μου να μη φέρουν γύρα στα σοκάκια. Το κορίτσι πέθανε γρήγορα, μόλις που το θυμάμαι πεθαμένο στο μαντζάτο του σπιτιού μας. Ο Στέφος έφυγε για τη Μακεδονία, όπου σε διάφορες πόλεις ήταν εγκατεστημένοι Βραδετινοί. Γύρισε κάποτε ο Αντώνης Βασιλάς και μας γύρεψε το σπίτι το δικό μου, γιατί το δικό του μοιράδι είχε γίνει ερείπιο. Του έδωσα το σπίτι με την προϋπόθεση να συμμάζεψει και το γιο του και ξάδερφό μου Στέφο. Έτσι έγινε κι έζησαν στο χωριό. Ο Αντώνης πέθανε στο Βραδέτο μια μέρα πανηγυριού στις 8 Σεπτέμβρη. Η γιαγιά μου η Ευγενή πέθανε το 1915. Ο πατέρας μου Σπύρος Ζαμπαλάς πέθανε στην Αθήνα το 1918 από πλευρίτη. Ούτε που τον γνώρισα ποτέ κι ήμουν 4 χρονών. Ο πατέρας μου ήταν στη Θεσ/νίκη και το 1917 που κήκε η Θεσ/νίκη αρρώστησε από πλευρίτη, γιατί βγήκε γυμνός έξω. Ο παππούς μου Κώστας Ζαμπαλάς εμπορεύονταν στην Έφεσσο κι εκεί χάθηκε στην καταστροφή του 1922. Ο πατέρας μου είχε παντρευτεί την μάνα μου Μελπομένη θυγατέρα της Ουρανίας Αναγνωστοπούλου.

Από κάτω απ' το πατρικό μου σπίτι ήταν αυτό του Παύλου Οικονόμου, του Παύλου του κακού, όπως τον είχαν χαρακτηρίσει οι χωριανοί. Κι ήταν πράγματι κακός κι έχω προσωπική εμπειρία. Πήγα να κλέψω ένα ξυνόμηλο λόγω πείνας, από μια ξ'νομηλιά στη θέση «Σταυρός» και με τσάκωσε. Με κρέμασε από ένα σφενδάμι, που σήμερα είναι τεράστιο δέντρο και μου πήρε και τα τσάρου'χια. Ας τον συγχωρέσει ο Θεός.

Ας προχωρήσουμε λίγο για να φτάσουμε στο σπίτι της καυμένης της Κυριακής. Πολύ μεγάλη οικογένεια με φτώχεια, αλλά καλή καρδιά. Ήταν παντρεμένη με τον Ανδρέα Ευαγγέλου, πουόλη τη ζωή του ήταν τσομπάνος στα οικόσιτα ζώα του Καπεσόβου και του Κουκούλιου. Η Κυριακή κι ο Αντρέας είχαν να θρέψουν επτά παιδιά, αγόρια και κορίτσια, γιατί ο Αντρέας είχε παιδιά κι από προηγούμενο γάμο. Ο Αντρέας Ευαγγέλου πέθανε από σκληροκροϊδίτη. Ήταν περισσότερο γνωστός με το παρατσούκλι Ντέμκας. Η Κυριακή κάποτε αγόρασε 4 οκάδες λουκούμι για να κεράσει τη μέρα του πανηγυριού. Τα βρήκαμε παίζοντας εμείς τα παλιόπαιδα και τα φάγαμε όλα. Τίποτε δεν είπε η καυμένη, αγόρασε άλλα. Η Κυριακή σκοτώθηκε από νάρκη των ανταρτών μαζί μ' ένα εγγόνι της στη θέση «Αίλα». Η «Αίλα» είναι τοποθεσία στις παρυφές της χαράδρας του Βίκου από τη μεριά του Βραδέτου, εκεί που ενώνεται με το παρακλάδι της «Μεζαριάς».

(Συνεχίζεται)

ΧΑΡΗΤΑΚΗ Ι. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

ΤΟ ΠΑΠΙΓΚΟ ΚΑΙ ΤΑ ΒΟΥΝΑ ΤΟΥ

ΦΥΣΗ-ΑΝΘΡΩΠΟΙ-ΒΟΥΝΑ-ΙΣΤΟΡΙΑ-ΟΡΕΙΒΑΣΙΑ-ΜΝΗΜΕΙΑ-ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ-ΧΛΩΡΙΔΑ-ΠΑΝΙΔΑ

Πάπιγκο 2004

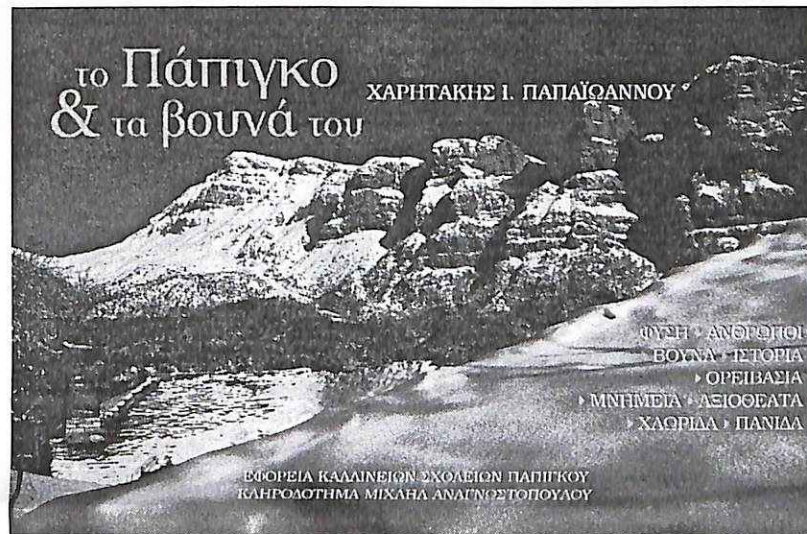
ΝΙΚΟΣ Θ. ΥΦΑΝΤΗΣ

κάνει συμμετοχους ενός τόπου πλούσιου σε φυσικό περιβάλλον, σε ιστορία και παράδοση. Μας δίνει μια πλήρη εικόνα του Πάπιγκου ξαναγώντας μας αβίαστα στον χώρο και στο χρόνο.

Το παρελθόν του χωριού της καταγωγής του τον ακολουθεί κατά πόδας και από τους σμιλεμένους βράχους του και τις ορ-

έχουμε ακόμη μεταβληθεί σε θλιβερούς κοσμοπολίτες.

Αγκαλιάζει ο Χ.Π. την περιοχή με τα ποικίλα πνευματικά και οικονομικοτουριστικά θέματα και μας δίνει σημαντικές πληροφορίες για την τοπογραφία και γεωλογία, την ιστορία, τις πρωτογενείς παραγωγικές δραστηριότητες, για το φυσικό περιβάλ-

θόκορφες χαράδρες του κορφολογώντας τα πιο σημαντικά και αξιοθαύμαστα, μας καλεί να το επισκεφτούμε, να το χαρούμε και να το θαυμάσουμε, εάν δεν

λον (βλάστηση, χλωρίδα, πανίδα), για τις προστατευόμενες περιοχές, τα έργα των ανθρώπων και της φύσης και πολλές άλλες χρήσιμες πληροφορίες, που ζωντανεύουν με τις θαυμάσιες εγχρωμες φωτογραφίες, με τις οποίες πλαισιώνεται το κείμενο.

Τα όσα περιέχονται στο βιβλίο, πρωτογενή και άλλα στοιχεία, αποτελούν τον προθάλαμο που μας οδηγεί και μας παροτρύνει να ανιχνεύσουμε την καρδιά της ιστορίας της περιοχής και κατ'επέκταση του ευρύτερου χώρου και να αναλογιστούμε νοσταλγικά τους πόθους των ανθρώπων που έζησαν το παρελθόν και τους στόχους των σύγχρονων κατοίκων της, που πασκίζουν να κρατήσουν ζωντανό τον τόπο τους, προβάλλοντας την ιστορική διαδρομή του στους αιώνες.

Πρόκειται για πόνημα με μοναδική χρησιμότητα για την γεωγραφία, τα γεωργικά φαινόμενα, την ιστορία και την πνευματική

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

φυσιογνωμία της ιδιαίτερης πατρίδας του. Ένα βιβλίο με αξιόλογες και αξιοπρόσεκτες πνευματικές διαστάσεις και για την αξία ενός ξεχωριστού κόσμου, που διατηρεί ανόθευτα τις αρτηρίες της ζωής αυτού του σημαντικού τόπου.

Ορατή στο περιεχόμενο του βιβλίου η ασίγαστη αγάπη του συγγραφέα. Η αποθησαύριση αυτή δεν συνιστά μόνο τη συγκέντρωση, περισυλλογή και αξιολόγηση των τοπικών ιδιαιτεροτήτων και ενδιαφερόντων, αλλά συνιστά την συλλογική ταυτότητα της περιοχής.

Οι υπηρεσίες που προσφέρει ο Χ.Π. και οι άλλες που θα ακολουθήσουν (ο ίδιος υπόσχεται μια βελτιωμένη έκδοση στο προσεχές μέλλον) αξίζουν την ευγνωμοσύνη των συντοπιτών του και όχι μόνο. Ο Χ.Π. προσφέρει από το περίσσειμα της καρδιάς του και με τα πνευματικά του δημιουργήματα βοηθάει ουσιαστικά την ιστορική έρευνα, ως συνδετικός κρίκος του χθες με το σήμερα.

Κλείνοντας το σύντομο σημείωμά μου για το πόνημα του Χ.Π. του εύχομαι ολόψυχα να συνεχίσει το δημιουργικό του έργο, με τη βεβαιότητα ότι οι προσπάθειές του, ερευνητικές και άλλες, θα τύχουν της γενικής αναγνώρισης.

Να πω ακόμη, σε ότι με αφορά, ότι η κριτική ενός βιβλίου στη γενική και ειδική προσέγγιση, αποτελεί μια δημιουργική πνευματική γνωριμία και συνομιλία με τον δημιουργό του, με αποτέλεσμα να ακολουθεί ένας διάλογος με το μόχθο του συγγραφέα, να εντοπίζονται τα όποια θετικά στοιχεία και να τονίζονται οι πτυχές της προσφοράς του και οι τεκμηριωμένες θέσεις και απόψεις του.

Από της πλευράς αυτής, πιστεύω ότι ο Χαρητάκης Ι. Παπαϊωάννου αναδεικνύεται σε έναν ακαταπόνητο μελετητή της ιδιαίτερης πατρίδας του. Το μέχρι σήμερα δημοσιευμένο έργο του μας δίνει πολλές ελπίδες ότι θα ανοίξει τα φτερά του και θα αγκαλιάσει με τις πνευματικές του ικανότητες και τις δημιουργικές δυνατότητές του ολοκληρώσει την Ηπειρο.

ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΒΙΚΟΥ - ΑΩΟΥ

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΤΗΛ.: FAX. 26530 22241

E-mail: kpasprageloni@germanosnet.gr

http://www.epirussa.gr/kpaspraggeloni

ΩΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ: Τετάρτη - Σάββατο: 9:30-15:00

Κυριακή: 10:00-14:00 Δευτέρα, Τρίτη: ΚΛΕΙΣΤΟ

ΕΦΟΡΕΙΑ ΚΑΛΛΙΝΕΙΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΠΑΠΙΓΚΟΥ
Κληροδότημα ΜΙΧ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Εφορείας Καλλινειών Σχολείων Παπίγκου (Κληροδότημα Μιχ. Αναγνωστοπούλου) βρίσκεται στην ευχάριστη θέση να ανακοινώσει ότι στον προϋπολογισμό του έτους 2005 ενέκρινε πίστωση για οικονομική ενίσχυση των μαθητών Γυμνασίου-Λυκείου, των φοιτητών ανωτέρων και ανωτάτων σχολών, καθώς και αποφοίτους Α.Ε.Ι.-Τ.Ε.Ι. που μετεκπαιδεύονται και κατ'αποφασή του Εφετείου Αθηνών.

Κατόπιν τούτου παρακαλούμε τους ενδιαφερομένους, όπως καταθέσουν στη Διαχειριστική Επιτροπή του Κληροδοτήματος, αίτηση σε απλό χαρτί, στην οποία να επισυνάπτονται: 1ον Βεβαίωση της Σχολής που φοιτούν κατά το τρέχον σχολικό έτος 2004-2005 και 2ον Σημείωμα της Κοινοτήτας Παπίγκου που να φαίνεται ότι ένας εκ των γονέων είναι ή ήταν εγγεγραμμένος στα Δημοτολόγια της, και ότι επιθυμούν να τύχουν οικονομικής βοήθειας από το κληροδότημα ΜΙΧΑΗΛ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ Παπίγκου.

Το ποσό της οικονομικής ενίσχυσης θα καθοριστεί με άλλη απόφασή μας, μετά την κατάθεση των αιτήσεων και τον έλεγχο των προαναφερόμενων δικαιολογητικών.

Προθεσμία υποβολής δικαιολογητικών ορίζεται η **31η Μαΐου 2005**.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο
Ο πρόεδρος Κ. Διαμαντής Ο γραμματέας Ι. Παπαϊωάννου

Αιτία για να στείλω αυτή την επιστολή, στάθηκαν δυο δημοσιεύματα στο τεύχος 320 (Ιανουάριος 2005) του περιοδικού σας με το χαρακτηρισμό **απόψεως**.

Το πρώτο με τίτλο «Ελεγχος των προστατευομένων περιοχών» υπογράφεται από τον κ. Κώστα Τζιόβα (στη σελίδα 8) και το δεύτερο με τίτλο «Το Ζαγόρι ελευθερώθηκε ή κατακτήθηκε» υπογράφεται από τον υποφαινόμενο (στη σελίδα 12).

Δε θα σταθώ στο περιεχόμενο αυτών, καθόσον η αξιολόγησή τους από πλευράς θέματος, αξίας, επικαιρότητας κλπ είναι καθοριστικοί παράγοντες προώθησης των πάσης φύσεως προϊόντων και δυστυχώς και των πνευματικών.

Εκείνο που είμαι υποχρεωμένος, από τη **δεοντολογία**, να σχολιάσω και μάλιστα με έντονη διαμαρτυρία είναι ο **ΤΡΟΠΟΣ** προβολής ενός εκάστου **εξ αυτών**, διότι στην εποχή μας το μάρκετινγκ και η διαφήμιση είναι καθοριστικοί παράγοντες προώθησης των πάσης φύσεως προϊόντων και δυστυχώς και των πνευματικών.

Το πρώτο δημοσίευμα, επειδή είναι πιο κοντά στη γραμμή και στους στόχους της συντακτικής επιτροπής (έχει διαπιστωθεί από τη μέχρι τώρα πορεία του περιοδικού σε θέματα που αφορούν το Πάρκο της Β. Πίνδου με την προβολή σχετικών απόψεων σε περιοπτές θέσεις), **τυπώθηκε ολοσέλιδο**, με τα μεγαλύτερα τυπογραφικά στοιχεία, χωρίς λάθη, σε καλή σειρά στη σελλιδοποίηση και πλαισιώθηκε από συναφή θέματα στην 9η σελίδα.

Το δεύτερο, ως αιρετικό και αντίθετο με τη γραμμή σας, **τυπώθηκε με τα μικρότερα** (ναί με τα μικρότερα) τυπογραφικά στοιχεία, στις τελευταίες σελίδες, **θρίψι λαθών**, που στη μία περίπτωση αλλοιώνει και το νόημα σημαντικής επισήμανσης, δημιουργώντας εύλογα ερωτήματα για τον τρόπο γραφής της και γενικά είχε τη μεταχείριση ενός αναγκαίου κακού και της

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

ΑΠΟΨΕΙΣ, απόψεις και «Απόψεις»!!!

τήρησης των προσχημάτων.

Δημοσίευσα τις απόψεις μου πολλές φορές στο «Ζαγόρι μας» γιατί έχω την πεποίθηση ότι πρέπει «όλα τα παράθυρα να είναι ανοιχτά» για να φωτίζουν ισομερώς και πολύπλευρα την ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ των συμπατριωτών μας χωρίς προβολές και ιδιαίτερότητες.

Δεν πρέπει να ξεχαστεί ότι ο τίτλος του εντύπου είναι «Το Ζαγόρι μας» και το «μας» νομίζω ότι αφορά όλους τους Ζαγορίσιους (συνδρομητές και μη), που ευτυχώς για τον τόπο μας και ηλικία έχουν και γράμματα γνωρίζουν για να βλέπουν το συμφέρον τους χωρίς χειραγώγηση.

Μια και το θέμα του δημοσιεύματός μου αφορά το καυτό θέμα ιδιοκτησιακού, που εντείνεται τώρα με την ίδρυση του Πάρκου και που το περιοδικό δεν το αντιμετωπίζει ως ένα από τα κυρίαρχα ζητήματα του τόπου, στην επικοινωνία μας αυτή δεν θα επικαλεστώ την ιδιότητά μου ως γραμματέα του νεοσύστατου ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΖΑΓΟΡΙΟΥ για να προσδώσω «βάρος» στα γραφόμενά μου, καθόσον αποτελούν προσωπικές απόψεις, που αγωνίζομαι να διαδοθούν ευρέως και σε αντιπαράθεση με άλλες αντίθετες χωρίς όμως «τεχνικές διακρίσεις».

Θα είμαι ευτυχής εγώ και η ελεύθερη διακίνηση ιδεών, αν δημοσιεύσετε αυτή την επιστολή στο τεύχος Φεβρουαρίου, αποκαθιστώντας συνάμα τα διάφορα λάθη και ιδίως την παράγραφο 8, που έχει κακοποιηθεί. Λεπτοκαρυά Ζαγορίου (και όχι Τύμης)

Φεβρουάριος του 2005
Με εκτίμηση και πατριωτικούς χαιρετισμούς

ΦΙΛΙΠΠΟΣ Ν. ΜΗΤΣΙΜΑΡΗΣ
Συν/χος Δάσκαλος

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Στην παραπάνω, αρχούντως σκωπτική και εριστική θα λέγαμε, επιστολή του κ. Φίλιππα Μητσιμάρη (δεν είναι η πρώτη φορά), απαντούμε:

1) Ως προς τη σελλιδοποίηση και τον τρόπο προβολής και ταξινόμησης των κειμένων, ασφαλώς και είναι της αποκλειστικής αρμοδιότητας των εχόντων το βάρος και την ευθύνη της έκδοσης του περιοδικού «Το Ζαγόρι μας». Σε ποιον, τάχα, θα ήθελε ο κ. Μητσιμάρης να την εκχωρήσουμε;

2) Το αν, τώρα, το πρώτο των κειμένων στο οποίο αναφέρεται («Ελεγχος προστατευομένων περιοχών») είναι ολοσέλιδο, τι να κάνουμε, αφού έτσι ολοσέλιδο δημοσιεύτηκε στον «Ηπ. Αγώνα» από τον οποίο εμείς αλλά το αναδημοσιεύσαμε... Ποια είναι η απαίτηση του κ. Μητσιμάρη, να τεντώσουμε με το ζόρι και το δικό του κείμενο ώστε να πιάσει ολόκληρη σελίδα;

3) Για τα λάθη που λέει, (αναπόφευκτα ακόμη και σε επαγγελματίες δημοσιογράφους, πόσο μάλλον σε ερασιτέχνες όπως εμείς) θα μπορούσαμε να δεχτούμε τις όποιες ενστάσεις, αν αυτές γίνονταν με το προσήκον και κόσμιο ύφος και να τα διορθώναμε, όπως πάγια κάνουμε.

Όσο για την παράλειψη μιας φράσης στην παράγραφο 8 του κειμένου του, παρότι πρόκειται για **τυπογραφική παράλειψη**, αναδημοσιεύουμε ολόκληρη την παράγραφο ώστε να αποκατασταθεί ο ειρμός της σκέψης του κειμένου:

8. Προκειμένου να ξανακαλλιεργηθεί ένα χωράφι σε μακροχρόνια αγρανάπαυση απαιτείται υποβολή τοπογρα-

φικού σε έξι (6) αντίτυπα δεόντως χαρτοσημασμένα και με την προϋπόθεση ότι η δασική υπηρεσία θα αναφέρεται μόνο στη μορφή που έχει και όχι στο ιδιοκτησιακό της. Δηλαδή υποχρεώνεται σε μια αξιολογή δαπάνη, που υπερβαίνει κατά πολύ την αξία του, για να πάρει μια απλή έκθεση (!!!). Έτσι εξωθούνται οι πολίτες σε παραίτηση από τις μικροϊδιοκτησίες τους και το κράτος μας γίνεται ιδιοκτήτης χωρίς «να πληρώσει μία».

4) Τον τίτλο του περιοδικού «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» τον επέλεξαν και τον καθιέρωσαν αυτοί που είχαν τότε και συνεχίζουν σήμερα να έχουν την ευθύνη και την πρωτοβουλία της έκδοσης.

Εκφράζει δε και διαδίδει μια **συγκεκριμένη** φιλοσοφία και αντίληψη σε ότι αφορά στην επιβίωση και την πορεία του Ζαγοριού στο μέλλον. Όσοι δεν συμφωνούν με τη φιλοσοφία και τις θέσεις αυτές του περιοδικού, μπορούν να εκφράζουν τις αντιρρήσεις τους αλλά ας μην έχουν και την απαίτηση να τις υιοθετήσει και το περιοδικό. Γιατί τότε εκείνο που μένει είναι η απόρριψή του, και η άρνηση στηρίξεως από τους ίδιους, όπως έχουν το δικαίωμα. Άλλωστε για τον κ. Μητσιμάρη δεν είναι η πρώτη φορά που το έκανε. Θα το δεχτούμε γι' άλλη μια φορά.

Και τέλος γιατί εκείνο το «Απόψεις...!!!» (με πολλά θυμαστικά) στον τίτλο της επιστολής; Μήπως οι απόψεις κάποιων αποτελούν ΘΕΣΦΑΤΑ κι έτσι έπρεπε να τις χαρακτηρίσουμε στον επίτιτλο του κειμένου του;

Αλλά όλα τα παραπάνω είναι απλώς αφορμές: η αιτία είναι η γνωστή αντίθεση του κ. Φ.Μ. στο ΕΠΒΠ που το Περιοδικό μας και υποστήριξε και χάρη την ίδρυσή του.

Γι' αυτό νομίζουμε ότι η συνέχιση του διαλόγου με τον κ. Μητσιμάρη δεν έχει πια νόημα.

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Με ιδιαίτερη επιτυχία, η Αδελφότητα Κουκουλιωτών «Ευγένιος Πλακιδας» οργάνωσε για τα μέλη της στην Αθήνα και τους φίλους τους χορό το Σάββατο 26 Φεβρουαρίου στην αίθουσα εκδηλώσεων «Traviata» στην Αγία Παρασκευή.

Περισσότεροι από 120 άτομα συγκεντρώθηκαν, θυμήθηκαν το χωριό και τα χρόνια της παραμονής τους σε αυτό, κουβέντιασαν

Ο βουλευτής Λευτέρης Ζαγορίτης, η Φωρεϊνή Ζήγου, ο Κώστας Καλλές...

και διασκέδασαν. Διασκέδασαν μέχρι αργά με τη δική τους κομπανία, τον Αλέξη, τον Παναγιώτη, το Σπύρο. Δόθηκε η δυνατότητα να συναντηθούν άτομα που είχαν χρόνια να βρεθούν που δυστυχώς η απόσταση τους έχει απομακρύνει, όχι όμως η αγάπη για το χωριό.

Η εκδήλωση ξεκίνησε με ανάγνωση του χαιρετισμού του Προέδρου της Αδελφότητας Γιάννη Βακάμη που για σοβαρό λόγο δεν μπόρεσε να παρευρεθεί.

Τους παρευρισκόμενους και τους φίλους των Κουκουλιωτών χαιρέτησε ο Κουκουλιώτης βουλευτής Λευτέρης Ζαγορίτης που τόνισε την ανάγκη της όσο το δυνατόν συχνότερης παρουσίας όλων μας στο Κουκούλι.

Όσοι παραβρέθηκαν έμαθαν

ΚΑΦΕ - ΤΣΙΠΟΥΡΟ
«Το μαγαζί»
Τηλ. 26530-71238
Κάτω Πεδινά - Ζαγόρι

Χορός των Κουκουλιωτών στην Αθήνα

τα νέα του χωριού από «Το γράμμα από το Κουκούλι» που τους δόθηκε στην είσοδο. Ένα «γράμμα» με δυσανάγνωστη υπογραφή, αλλά με ευανάγνωστα μηνύματα.

Το συντονισμό για την εκδήλωση είχαν τα μέλη της Αδελφότητας Κουκουλιωτών στην

ντρωση στο σημερινό γλέντι.

Ευχόμαστε λοιπόν σε όλους σας χρόνια πολλά, καλή χρονιά και να πραγματοποιήσει ο καθένας σας ότι καλό ποθεί. Πρώτα όμως να πραγματοποιήσει την λαχτάρα του να πάει στο χωριό του, ή στο χωριό που αγαπάει, το όμορφο Κουκούλι,

«Τα παιδιά από το Κουκούλι». Χορεύουν ο Νίκος Τάγκας, ο Αλέξανδρος Τάγκας, Αλέξανδρος Τσουμάνης (κλαρίνο), Σπύρος Τσουμάνης (ντέφι).

«Το χωριό μας που δεν είναι κι' ομορφότερο στην πλάση...» όπως λέει και ο ποιητής....

Το χωριό μας θέλει συμπάρταση υλική, αλλά κυρίως ηθική. Οι ελάχιστοι που μένουν εκεί τον χειμώνα θέλουν να νιώθουν πως δεν είναι μόνοι και θα τους το αποδείξουμε όταν κατά καιρούς χειμώνα-καλοκαίρι τους επισκεπτόμαστε, όταν τους πάρομε να τους ρωτήσουμε πώς περνάνε, να τους τονώσουμε το ηθικό, κυρίως αυτόν τον χειμώνα που το τόσο χιόνι τους ταλαιπώρησε τόσο πολύ.

γκρίσετε και για μας, που αν και βρισκόμαστε μακριά σας, σας νιώθουμε τόσο κοντά ψυχικά, είμαστε δίπλα σας.

Και τώρα χορός και τραγούδι.

Χίλιο καλωσορίσατε φίλοι κι αγαπημένοι Με τα γλυκά σας τα κρασιά Με τα καλά σας λόγια.

Χίλιο καλώς τον βρήκαμε Τούτον τον νοικοκύρη Χίλιο καλώς τον βρήκαμε Χ' λια και δυο χιλιάδες Να του προκόψουν τα παιδιά, ν' ασπρίσουν, να γεράσουν... Και του χρόνου».

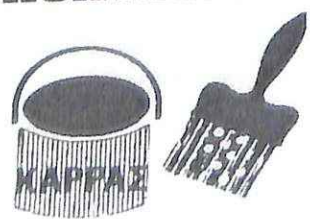

ΡΙΖΑΡΕΙΟ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
παραδοσιακά υφαντά και κεντήματα
Μονοδένδρι Ζαγορίου
Τηλ. 26530 71382, 71119
Fax: 26530 71382

ΔΙΟΦΟ ΖΑΓΟΡΙΟΥ
ΤΗΛ. 6942 785095
e-mail: sopotsai@in.gr

ΧΡ. ΜΟΕΠΙΛΟΓΗ
ΠΟΛΥΒΙΟΣ Γ. ΚΑΡΡΑΣ

Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ 71
ΤΗΛ. 2651 021443

www.hromoeipilogi.gr
FAX. 2651 031143

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ «Η ΒΙΔΟΥΡΑ»

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΑΛΙΑΣ

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ ΖΑΓΟΡΙΟΥ
ΤΗΛ. 26530-71777
ΚΙΝ. 6945523995

- ❖ Ξυλόγλυπτα
- ❖ Παραδοσιακά γλυκά
- ❖ Ντόπια κρασιά
- ❖ Ενθύμια
- ❖ Αρωματικά φυτά
- ❖ Καρτ-ποστάλ
- ❖ Τουριστικοί χάρτες

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Κοπή Πίττας στα Κάτω Σουδενά

Την Κυριακή 27 Φλεβάρη ο Σύλλογος Κάτω Πεδινών πραγματοποίησε την ετήσια κοπή πίττας στο μαγαζί του χωριού. Ο τελευταίος δυνάτης χιωνιάς δεν εμπόδισε τους συγχωριανούς και τα μέλη του συλλόγου να παρευρεθούν στην εκδήλωση, αντίθετα το χειμωνιάτικο σκηνικό δημιούργησε κλίμα ζεστασιάς ιδανικό για συνεύρεση, κουβεντούλα και τοιπουράκι, συνοδευόμενο από τους πλούσιους και κατά γενική ομολογία νοστιμότετους μεζέδες του Παναγιώτη και της Βαγγελιώς. Η παρουσία των μελών και των συγχωριανών ήταν κάτι παραπάνω από ενθαρρυντική σε σημείο που να δη-

μιουργηθεί ένα απρόσμενα ευχάριστο «πρόβλημα χωρητικότητας» καθώς η συμμετοχή ξεπέρασε τα 90 άτομα. Επειδή όμως πάντα «όλοι οι καλοί χωράνε» βολεψτήκαμε όλοι μια χαρά. Σημαντική και αξιοσημείωτη και η παρουσία του Παππα - Παύλου και της οικογένειάς του ο οποίος και ευλόγησε ενώ τιμητική ήταν και η παρουσία του Δημάρχου ο οποίος και χαιρέτησε την εκδήλωση.

Διπλή εκπλήξη και χαρά μας επιφύλαξε και η παρουσία της συγχωριανής μας Κας Αγνής Ηλιάδη, καθώς έτυχε να βρίσκεται στα Γιάννινα για λίγες ημέρες και στην οποία έπεσε το ένα από τα δύο φλουριά. Το δεύτερο φλουρί έπεσε στην Κα Αλεξάνδρα Κουλούρα, ενώ τα δώρα που λάβανε ήταν αντίστοιχα ένα κάδρο με φωτογραφία από την συλλογή του Μπουσσάσωνα που εξέδωσε το Ριζάριο ίδρυμα και μία χειροποίητη κεραμική πιατέλα από το εργαστήριο του Στέλιου Τσιαλίκη, που λειτουργεί στο χωριό μας.

Ακολούθησε λαχειοφόρος αγορά της οποίας οι τυχεροί ήταν δέκα συγχωριανοί, όσα και τα προσφερόμενα δώρα.

Χαρακτηριστικό της εκδήλωσης ήταν η ηλικιακή ποικιλία των συμμετε-

χόντων, ενώ μας στενοχώρησε το γεγονός της αναγκαστικής απουσίας - λόγω καιρού - κάποιων ενεργών μελών της «παλιάς γενιάς». Η άνοιξη όμως «ξεμιτίζει» και σε λίγο θα ανηφορίσουν προς τα Σουδενά μας. Λίγη υπομονή λοιπόν.

Από το Δ.Σ. στην ολιγόλεπτη εισήγησή του, τονίστηκε η ανάγκη για μεγαλύτερη και πιο ενεργή στήριξη του συλλόγου και του χωριού, καθώς τα προβλήματα είναι πολλά και οι αδυναμίες, που πρέπει να ξεπεράσουμε σαν χωριό, ακόμη περισσότερες.

Την όμορφη εκδήλωση την «έκλεισε το χιόνι» το οποίο υποχρέωσε πολλούς να φύγουν νωρίτερα για τα Γιάννινα. Το ίδιο «παλιοκαιρίσιο χιόνι» που την ομόρφυνε και την έκανε τόσο ζεστή και ξεχωριστή. Καλή χρονιά σε όλους τους «Κατωσδεωνίτες» και όλους τους Ζαγορίσιους όπου γης.

Υ.Γ. Ο σύλλογος παρακαλεί όσους συγχωριανούς έχουν ηλεκτρονική διεύθυνση να φροντίσουν να μας την στείλουν στην διεύθυνση WWF-prg@otenet.gr. Έτσι θα μπορούμε να επικοινωνούμε εύκολα να ανταλλάσσουμε απόψεις και να αποστέλλουμε πληροφοριακό υλικό και φωτογραφίες από τις δράσεις μας.

Τιμητική διάκριση σε Ζαγορίσιο Εκπαιδευτικό

Οι Ζαγορίσιοι αισθάνονται ιδιαίτερα υπερήφανοι για την προσγεγμένη τιμητική διάκριση στο πρόσωπο του γνωστού Καπεσοβίτη Εκπαιδευτικού κ. Ιωάννη Δούκα, Γενικό Δ/ντή των εν Αθήναις Εκπαιδευτηρίων «ΔΟΥΚΑ» εκ μέρους του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας της Γαλλίας για τις υπηρεσίες, που προσέφερε στο Γαλλικό Πολιτισμό με τη συστηματική διδασκαλία επί σειράν ετών της γαλλικής γλώσσας.

Ο κ. Ιωάννης Δούκας υιός του αειμνήστου δασκάλου Φιλίππου Δούκα -ιδρυτή των ομώνυμων εκπαιδευτηρίων με μεθοδικότητα και υπομονή κατόρθωσε να καταστήσει τα εκπαιδευτήρια πρότυπα στο χώρο τους, γνωστά όχι μόνο στη χώρα μας αλλά και παγκοσμίως, για την άρτια οργάνωσή τους και το σπουδαίο παιδευτικό έργο που συντελείται σ' αυτά.

Πολλάκις τα Εκπαιδευτήρια ΔΟΥΚΑ έλαβαν μέρος σε διεθνείς διαγωνισμούς και στη διοργάνωση συνεδρίων και σεμιναρίων με διεθνείς συμμετοχές.

Το μεγάλο και σπουδαίο αυτό έργο στην Εκπαίδευση εκτιμώντας και το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας της Γαλλίας, απένειμε στις 10 Φεβρουαρίου 2005 σε επίσημη τελετή στο αμφιθέατρο του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών διά του Γάλλου Πρέσβη τον τιμητικό τίτλο «του Ιππότη του Τάγματος των Διακεκριμένων Ακαδημαϊκών».

Δεν έχουμε παρά να συγχαρούμε το διακεκριμένο συμπατριώτη μας και να του ευχηθούμε πλήρη ευδόση των προσπαθειών του για το καλό της εκπαίδευσης και του τόπου μας. Το Καπέσοβο, το δασκαλόχωρι του Ζαγορίου συνεχίζει την παράδοση στα γράμματα με τους φωτισμένους δασκάλους του.

Σ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ο Αποκριάτικος χορός της Λεπτοκαρυάς

Φέτος η κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας δεν έγινε στο χωριό λόγω της κακοκαιρίας που ενέσχυε.

Ο πολιτιστικός σύλλογος διατηρώντας το έθιμο που άρχισε πριν από 10-12 χρόνια πραγματοποίησε χορό στις 4 Μάρτη στο κέντρο «ΑΡΙΩΝ» στο Πέραμα Ιωαννίνων. Το διοικητικό συμβούλιο του συλλόγου απαρτιζόταν για αυτή τη διετία απ' τους Νίκο Φίλιο, Δημήτρη Αποστόλου, Γιώργο Τσιμή και Παπακώστα οι οποίοι οργάνωσαν το χορό και ενημέρωσαν τους χωριανούς σχετικά μ' αυτόν. Η προσέλευση των χωριανών ήταν, ειδικά φέτος, μεγάλη. Συμμετείχαν στο γλέντι αρκετοί απ' τη Δόλιανη, Φραγκάδες, Κουκούλι, Βραδέτο και Τσεπέλοβο. Το χωριό μας είναι μικρό και η ενίσχυση απ' τα γύρω χωριά είναι απαραίτητη. Συμμετείχαν και κάποιοι φίλοι των χωριανών που συμπλήρωναν τις παρέες. Ήταν παρόντες οι επίσημοι της περιοχής, ο ιερέας του χωριού με την παπαδιά του, ο νομάρχης Ιωαννίνων κ. Καχριμάνης, ο δήμαρχος Τύμφης κ. Σουκοβέλος και ο πρόεδρος του Δ.Δ. Λεπτοκαρυάς Βασίλης Μητσιμάρης του Λευτέρη. Την ορχήστρα αποτελούσε το γνωστό στην περιοχή μας συγκρότημα του Ηλία Πλαστήρα. Ήταν παρόντες κι ορισμένοι ηλικιωμένοι του χωριού μας όπως η κ. Ευτέρπη Φαντίσιου, ο μπάμπια-Κώτσιος Πεζοδρόμος κι ο κ. Γιώργος Γκαγκόπουλος, σεβαστή η παρουσία τους. Η αίθουσα ήταν άνετη, αν εξαιρέσουμε όμως τα πολλά σκαλοπάτια που δυσκόλεψαν τους παρευρισκόμενους. Το κέφι όμως όσων παρευρέθηκαν ήταν μεγάλο και η διάθεση όλων ανέβηκε όταν άρχισε να παίζει η ορχήστρα ζαγορίσια τραγούδια αλλά και σατυρικά.

Πολύτιμη ήταν η βοήθεια του Πάνου Πεζοδρόμου που σερβίριζε τα τραπέζια, κάτι που είναι το επάγγελμά του βέβαια. Οι χωριανοί διασκέδασαν αλλά και επικοινωνήσαν. Μακάρι ο σύλλογος να 'χει κουράγιο να συνεχίσει αυτό το ωραίο, κατά γενική ομολογία, έθιμο. Οι χωριανοί να 'ναι καλά να συμμετέχουν σε τέτοιες εκδηλώσεις μαζί με τις οικογένειές τους.

Χρόνια πολλά σ' όλους τους παρευρισκόμενους και καλή Σαρακοστή και το Πάσχα με υγεία.

Χ.Π.Κ.

Τι μπορείτε να δείτε επισκεπτόμενοι το Ζαγόρι

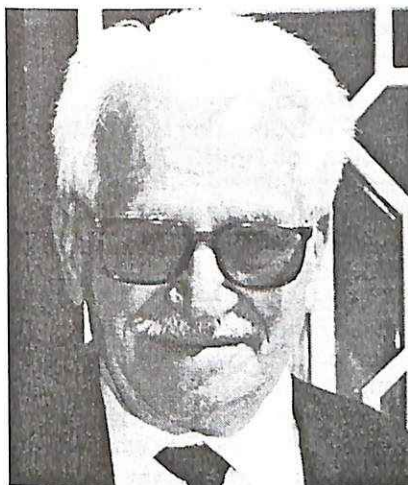
• **ΡΙΖΑΡΙΟ ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ** στο Μονοδένδρι Ιωαννίνων, τηλ. 26530 71573 Ώρες λειτουργίας 10.00-17.00 καθημερινά εκτός Δευτέρας. Έκθεση φωτογραφίας «Οι Ευρωπαίοι του Ανρί Καρτιέ-Μπρεσόν». Γενική είσοδος: 2 Ε.

• **ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ.** Λειτουργεί στο Μικρό Πάπιγκο Ζαγορίου με ευθύνη του WWF-Ελλάς. Ανοιχτό καθημερινά εκτός Τετάρτης. Ώρες λειτουργίας: Δευτέρ 15.00, 16.00-19.00 τηλ. 2653041071.

• **ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ «ΑΓΑΠΙΟΣ ΤΟΛΗΣ»** στους Κήπους. Λειτουργεί καθημερινά. Τηλ. 26530 71826.

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

Νικόλαος Κρυστάλλης

Την 11η Φεβρουαρίου ε.ε. αναχώρησε για την χώρα των Αγγέλων ο καλόκαρδος, ο έντιμος, ο συνετός, ο ευσυνειδητός, υπόδειγμα συζύγου, πατρός και παππού, ο Νικόλαος Κρυστάλλης.

Ο Νίκος γεννημένος το 1913 και καταγόμενος από προσφυγική οικογένεια Μικρασιατικής καταστροφής και από νεαρωτάτη ηλικία σταδιοδρόμησε στο Στρατό Ξηράς.

Τον ενθυμούμαι προ του 1940 νεαρό Λοχία ή Επιλοχία του Πυροβολικού έφιππο, αγέρωχο και καμαρωτό, μαθητής τότε εγώ της Ζωσιμαίας Σχολής. Γνωριμία βέβαια τότε δεν υπήρχε μεταξύ μας. Είχα όμως την

καλή τύχη να τον γνωρίσω αρκετά χρόνια αργότερα, στη πέτρινη και βαρβαρή περίοδο της κατοχής, στην Εθνική Αντίσταση.

Νέος αλλά ώριμος πλέον ο Νίκος σώφρων και με πολεμική πείρα από την συμμετοχή του, σαν μόνιμο στέλεχος του Ελληνικού Στρατού στον νικηφόρο πόλεμο της Αλβανίας, άπειροι και απόλεμοι εγώ και οι συνομήλικοί μου. Τον είχαμε πρότυπο και σύμβουλο μας. Σοβαρός και ψύχραιμος στις δύσκολες περιπτώσεις. Δεν θα σβήσει ποτέ από την μνήμη μου που είδα, σε κάποια μαύρη περίπτωση να αγκαλιάζεται πράγματι με το χάρο. Σώμα με σώμα... με αντίπαλο. Κάποιος έπρεπε να φύγει και κάποιος να μέινει. Έμεινε ο Νίκος. Δεν θα αναφέρω λεπτομέρειες του περιστατικού. Έγινε στην αδελφοκτόνο περίοδο που όλοι πρέπει να ξεχάσουμε.

Μετά την απελευθέρωση και με την ανασυγκρότηση του Στρατού μας, μετατάχθηκε στη Διαχείριση Υλικού του Πεζικού και με την ιδιότητά του αυτή συνυπηρετήσαμε στην Μονάδα Επιστράτευσης στα Ιωάννινα.

Υπόδειγμα εργατικότητας, εντιμότητας, πρσός, ικανός, σοβαρός και αγαπητός στους συναδέλφους. Ευτύχησε να αποκτήσει αξιόλογη οικογένεια. Τα παιδιά του ανέβηκαν σε υψηλά σκαλοπάτια στην κοινωνία και χάρηκε τα αξιόλογα εγγόνια του.

Η σύζυγός του που τον υποδέχτηκε στους ουρανούς κατήγετο από το Δίκورφο Ζαγορίου.

Θερμά συλλυπητήρια στα παιδιά και τα εγγόνια του. Αιωνία η μνήμη σου ηρωική Νίκο.

Δ.Α.Γ. και το «Ζαγόρι μας»

Αντώνης Μπέτσιος

Αιδεσιμότατοι Ιερείς, Σεβαστό εκκλησίασμα

Έσβησε ο **Αντώνης Μπέτσιος**. Βαριά η ψυχή μου, αμήχανο το πνεύμα, ακίνητο το χέρι μου. Κέρδιζες κάθε μέρα που ήσουν μαζί του. Είναι πένθος ανεπίπτο και βαρύ για την οικογένειά του, τους συγγενείς. Δάσκαλος κορυφαίος, λεπτολόγος και βαθύς, για το ήθος του χαράκτηρα, την ευγένεια της ψυχής του, την ανθρωπιά και την καλοσύνη του, με την καλή καρδιά και την κοινωνικότητά του. Είχε κερδίσει την εμπιστοσύνη και την αγάπη των συνανθρώπων του. Ο λόγος του γραπτός και προφορικός ήταν βαρυσήμαντος και πνευματικός.

Θύς, πυκνός, αλαφρός και διαλεκτικός. Η σαφήνεια ήταν στολίδι των σκέψεων του προσπαθούσε να πλάθει μαθητές, με στοχαστικό του, με δυνατή θέληση, σεβασμό και αγάπη στους συνανθρώπους.

Λαμπρός εκπαιδευτικός με ηθικό και μεστό λόγο. Την εργασία την θεωρούσε εσωτερική ανάγκη. Όπως και τη Μουσική. Ο Αντώνης θεωρούσε τη Μουσική ως όχημα που μας βοηθάει να κατανοήσουμε τον κόσμο που βρίσκεται δίπλα μας.

Ακολουθώντας τον Ηπειρωτικό Λαογραφικό Όμιλο Κρυστάλλη της Ερμηνείας Φωτιάδου, παίζοντας με το βιολί του τα αθάνατα Ηπειρωτικά

Παραδοσιακά τραγούδια ξεσήκωνε και ενθουσίαζε τα πλήθη σχεδόν όλων των Κρατών της ΕΥΡΩΠΗΣ που επισκεπτόταν ο όμιλος, χωρίς ποτέ να ζητήσει αμοιβή.

Ο Αντώνης για πολλά χρόνια υπηρέτησε ως μουσικοδιδάσκαλος στο Ωδείο ΤΣΑΚΑΛΩΦ της κας Ασπασίας Ζέρβα-Κωσταντοπούλου που ήταν ένα από τα αριστα ωδεία της Ελλάδας. Μουσικός επιφανής χειρίζονταν όλα τα έγχορδα όργανα της Μουσικής.

Πόλεμος γίνονταν από τους ιδιοκτήτες των διασκεδαστικών κέντρων ποίος θα προσλάμβανε τον Αντώνη ώστε να αυξήσουν την πελατεία, αλλά και να ευχαριστηθούν από το γλυκό παιξιμο του βιολιού του Αντώνη. Ο Αντώνης, μια ολοκληρωμένη ψυχή του Λαού και του Έθνους μας στον πόλεμο του 1940 και στην Κατοχή, έλαβε μέρος στην Εθνική Αντίσταση για τη λευτεριά της πατρίδας μας και αγνός πατριώτης.

Ήταν άριστος σύζυγος και υπέροχος πατέρας και ανέδειξε δύο λαμπρά κορίτσια τη Χαρά και τη Βασιλεία, ώστε να προκόψουν στον κοινωνικό βίο. Η σύντροφος της ζωής του Κούλα και τα κορίτσια Χαρά και Βασιλεία, στάθηκαν δίπλα του, ως την τελευταία στιγμή της ζωής του, με ζεστασιά, με τρυφερότητα, αγάπη και παραδειγματική αυτοθυσία, έπειτα από τον κλονισμό της υγείας του.

Έφυγε αφήνοντας κενό μεγάλο, κενό και έργο σπουδαίο. Έσβησε σε ηλικία 95 ετών, πλήρης ημερών, αλλά ως χθες έφηβος στη σκέψη. Ο Αντώνης φεύγει από τη ζωή, μένει όμως κοντά μας με την αγάπη του. Σεμνός όπως έζησε, με την ακεραιότητα και την εντιμότητα, γι' αυτό δίκαια απέκτησε «Αγαθή μνήμη» που θα τον συνοδεύει στο τελευταίο ταξίδι του.

Έτσι η τέτοια θύμηση είναι το καλύτερο μνημόσυνο απ' εκείνους που τον έζησαν τον γνώρισαν και τον εκτιμούσαν. Δεν κλαίμε τα νιάτα που φεύγουν, υποκλινόμαστε στα γεράματα που αποσύρονται από τη ζωή.

Ένας ολόκληρος κόσμος, πρόσωπα βουβά και θλιμμένα τον συνόδευσαν στην τελευταία κατοικία του. Τους ευχαριστούμε.

Ας είναι ελαφρύ το γενέθλιο χόμα που θα τον σκεπάσει.

Αιωνία η μνήμη του.

Τηλέμαχος Λαμπρίδης

Ναπολέων Κ. Νάτσης

Πικρό το μήνυμα για το χωριό μας, χάθηκε στα Διαβάτα Θεσσαλονίκης όπου εκηδεύθη ο χωριανός μας **ΝΑΠΟΛΕΩΝ Κ. ΝΑΤΣΗΣ**. Ο γείτονάς μου Ναπολέων ήτο Φραγκαδιώτης, πολύ μικρόν τον υιοθέτησε η αείμνηστη θεία του Σεβαστή.

Λίγο μεγαλύτερός μου, πικρά τα χρόνια της κατοχής! Μεγαλώσαμε μαζί με τ' άλλα γειτονόπουλα του Κάτω Μαχαλά. Εξελίχθηκε σε άριστον νοικοκύρη. Δημιούργησε οικογένεια, απέκτησε τρία παιδιά. Την Μινοδώρα υπάλληλον σε Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης, τον Στέφανο Καθηγητήν Μέσης Εκπαίδευσης και την Σεβαστή, δασκάλα, όλα αποκα-

τεστημένα και με εγγόνια.

Ο Ναπολέων αντιμετώπισε με θάρρος την ζωή, δούλεψε σκληρά, σαν γεωργόκτηνοτρόφος, εργάτης και μετανάστης στη Γερμανία.

Επιστρέφοντας από την Γερμανία εγκαταστάθηκε στην Δοβρά μας. Άτυχος όμως η σύζυγός του Σοφία βιάστηκε και έφυγε από την ζωή, έμεινε μόνος! Κάποια ασθένεια του στέρησε το φως, οπότε αναγκάστηκε και εγκαταστάθηκε στα Διαβάτα Θεσσαλονίκης, πλησίον της κόρης του. Ναπολέων θα σε θυμόμαστε πάντοτε.

Στα παιδιά σου και λοιπούς συγγενείς τα πιο θερμά συλλυπητήρια.

Ας είναι ελαφρύ το χόμα των Διαβατών που σε σκέπασε. Αιωνία η μνήμη σου.

Μ.Γ.Κ.

Γιώργος Κασίμης

ΡΙΖΑ και Δέντρο του χωριού.

Στον Αη-Γιώργη Τριστένου, στη μεγάλη μας εκκλησιά στο μεσοχώρι, την Τρίτη το μεσημέρι 8/3/05, τελέστηκε η νεκρώσιμη ακολουθία του

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ

ΑΡΙΣΤΗ

Δωρεές

– Στη μνήμη Αποστόλου Βανδέ-
ρα προσέφεραν στον Ι. Ναό Κοιμή-
σεως Θεοτόκου Αρίστης οι:

Οικογ. Σταύρου Συκιώτη 100Ε

Οικογ. Ευθυμίου Συκιώτη 100Ε

Οικογ. Αριστείδη Συκιώτη 50Ε

Η εκκλησιαστική επιτροπή ευχα-
ριστεί θερμά

– Στη μνήμη αποβιώσαντος Αθα-
νασίου Λιούμα ο κ. Κων/νος Παντα-
ζής, από το Μονοδέντρι, προσέφε-
ρε στον Ι. Ναό Κοιμήσεως Θεοτό-
κου Αρίστης Ε 100.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευ-
χαριστεί θερμά.

– Συνεχίστηκαν οι δωρεές - προ-
σφορές για την αποπεράτωση της
Αγιογραφίας του Ιερού Ναού Αγίου
Νικολάου Αρίστης και τελείωσαν οι
εργασίες.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευ-
χαριστεί θερμά όλους αυτούς που
προσέφεραν τα παρακάτω ποσά:

– Αμαλία Βανδέρα (εις μνήμη
Δημ. Βανδέρα) € 360

– Απόλλων και Λόλα Αγιοθασι-
λειώτου € 200

– Στέφανος και Ουρανία Ζυγού-
ρη € 200

– Οικογένειες Αντωνάκη (Ιωάν-
νου - Βασιλείου και Κωνσταντίνου)
€ 180

– Αντώνιος Τζιότζιος € 180

– Παντελής και Λιάνα Ζαχαρά-
κη € 180

– Βασίλειος και Ευσέβεια Κο-
ντοκάλη € 180

– Νίκος και Ειρήνη Κοντογιάννη
€ 100

– Δημήτριος και Μαρία Παχα-
τουρίδη € 100

– Μαρία Δήμου-Κοντοκάλη € 80

– Άννα Ματσικά-Μανδαλά € 50

– Ηλίας και Ευγενία Γιώργη € 50

– Από Εκκλησ. Επιτροπή € 340

– Από Εκκλησ. Επιτροπή € 340

– Από Εκκλησ. Επιτροπή € 340

– Από Εκκλησ. Επιτροπή € 340

– Από Εκκλησ. Επιτροπή € 340

– Από Εκκλησ. Επιτροπή € 340

– Από Εκκλησ. Επιτροπή € 340

– Από Εκκλησ. Επιτροπή € 340

– Από Εκκλησ. Επιτροπή € 340

– Από Εκκλησ. Επιτροπή € 340

– Από Εκκλησ. Επιτροπή € 340

– Από Εκκλησ. Επιτροπή € 340

– Από Εκκλησ. Επιτροπή € 340

– Από Εκκλησ. Επιτροπή € 340

– Από Εκκλησ. Επιτροπή € 340

– Από Εκκλησ. Επιτροπή € 340

Δημητρίου Κάτω Βίτσας οι οικογέ-
νιες:

– Ιωάννου Τσόνιδη

– Χριστόδουλου Ρογκότη

– Ευγενία Ζωΐδη και οικογένεια

Αθανασίου Καραγιαννάκη

– Ελένη Ζωΐδη και οικογένεια

Αλέξανδρου Ντρίγιου

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευ-
χαριστεί

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

– Η κ. Κική Γκράτζιου στη μνήμη
του πατέρα της Φιλοποίμενα Γκρά-
τζιου κατέθεσε στην Εκκλησιαστική
Επιτροπή Ι. Ν. Αγίου Νικολάου το
ποσό των 100 ευρώ.

– Ο κ. Αλέξιος Βασ. Ντιναλέξης
στη μνήμη του πατέρα του Βασιλεί-
ου κατέθεσε το ποσό των 500Ε.

– Στη μνήμη του Βασιλείου Ντι-
ναλέξη κατατέθηκαν χρηματικά πο-
σά από τους παρακάτω συγγενείς.

– Ντιναλέξης Ευριπίδης

– Ντιναλέξη Αθηνά

– Ντιναλέξη Αλεξάνδρα

– Ντιναλέξη Μαίρη

– Ντιναλέξης Παναγιώτης

– Ντιναλέξης Αλκιβιάδης

– Ντιναλέξης Κων/νος

– Ντιναλέξης Γεώργιος

– Ντιναλέξης Αλέξιος

– Ντιναλέξης Απόστολος

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευ-
χαριστεί

ΚΑΛΠΑΚΙ

– Στον αείμνηστο φίλο και συγ-
χωριανό Βασίλη Ντιναλέξη, το χα-
μογελαστό και καλόκαρδο μπακάλη
μας ευχόμαστε ο Θεός να τον ανα-
παύσει και το χώμα που τον σκέπα-
σε ας είναι ελαφρό και η μνήμη του
αιωνία.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή του
Καλπακίου εκφράζει τα θερμά συλ-
λυπητήρια στην γυναίκα του και τα
παιδιά και ευχαριστεί θερμότατα για
την προσφορά στην εκκλησία μας.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή Καλ-
πακίου

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΕΥΡΩ 100

Ράπτης Θωμάς

Πίπας Στέλιος

Κάβγια Όλγα

ΕΥΡΩ 50

Μανέκας Ευάγγελος

Τζουριάδης Πέτρος

Δάνου Ειρήνη

Ζαΐμη Αγγελική

ΕΥΡΩ 40

Στουκίδης Μιχαήλ

ΕΥΡΩ 30

Τσουμάνης Θεόδωρος

Σιέρρου Καίτη

Βαστέλη Θέλα

Καραπέτσης Στέφανος

Τζούφης Στέφανος του Γεωργίου

Κοντούρη Νικαίτη

Ακονίδης Γρηγόριος

Λιάγκας Θρασύβουλος

Δερβένη Δήμητρα

Σκλαβενίτη Αντιγόνη

Βασιλά Ελένη

Καζαντζή Γλυκερία

ΕΥΡΩ 20

Βουζοπλής Γιώργος

Ζώης Λάζαρος

Κούγκουλης Γεώργιος

Γενναδίου Ξανθίππη

Γενναδίου-Σπαντίδου Μαρία

Βασδέκης Ιωάννης

Κήττας Άγγελος

Παπαδημητρίου Βασιλική

Σουρανάκη-Λιόγκα Ερριέτα

Σουρανάκης Κων/νος

Λιόγκα-Σακκά Βούλα

Τσίλης Χρήστος

Γάρου Ελπίδα

Τσιγαρά Αμαλία

Βασδέκης Δημήτριος

Παπανικολάου Άννα

Βλάχος Ιωάννης

Χατζηγιάννη Αγγελική

Γκατζές Δημήτριος

Κοντούρης Ξενοφών

Μιχαήλ Άρης

Λαμπρίδης Δημήτριος

Αδερφότση Τριστένου

Θεμελή Γαλάτεια

Βαρζώκας Κων/νος

Λάκκα Φερενίκη

Τσουμάνης Παύλος

Βουλοδήμου Φωτεινή

Βουλόδημος Γεώργιος

Ζούκη-Γκούρη Νίκη

ΕΥΡΩ 15

Παπιγκιώτης Δημήτριος

Βογιαζιανός Ευάγγελος

Φωτέσιος Κων/νος

Ρούντας Βασίλειος

Τάφα Δέσποινα

Βλάχου Μερόπη

Καραπέτσης Αλέξανδρος

Σωτήρη-Λιακοπούλου Ειρήνη

Βασδέκης Θεόδωρος

Παπανικολάου Ιωάννης

Μπουραζέρη Μαριάνθη

Δώδου-Οικονόμου Ταρσίτσα

Λαμπρίδης Τηλέμαχος

Τσουμάνης Ανδρέας του Αλεξίου

Παπιγκιώτη-Γιαννάκη Κλεοπάτρα

Βλάχος Γεώργιος

ΕΥΡΩ 10

Σαχρόνη-Μπότση Χρυσούλα

Ρίζος Πέτρος

Μητσιάδη Δάφνη

Βασδέκη Ευανθία

Παναζοπούλου Αγγελική

Παπαγιαννόπουλος Δημήτριος

Κατσαβριάς Παντελής

Μαβίδης Γιάννης

Παπαζήκος Παύλος

Τσουμάνης Κων/νος

Κουμπής Γεώργιος

Τζόκας Σταύρος

Παπακώστα-Συκιώτη Χρυσή

Αλεξανδρή Κων/νος

Γκίτσας Αηγιόλαος

Τσαπάρη Λίτσα

Ζαρίδη Ελευθερία

Κέντρος Νικόλαος

Ζωΐδου Ευθαλία

Γιακουσιτίδου-Γκούρη Μαριγώ

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

Ιδρυτής:

ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

★

Ιδιοκτήτης - Εκδότης:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ

ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΟΣ

ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ

ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΓΚΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Πρόεδρος

ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Α' Αντιπρόεδρος

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ

Β' Αντιπρόεδρος

ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

Γεν. Γραμματέας

ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ταμίας

ΚΥΡΙΑΖΗΣ ΚΑΛΛΥ

Μέλος

ΖΑΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Μέλος

Αγιατίνηδην μέλη:

ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ - ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ

ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

ΒΑΚΑΜΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΚΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΜΕΝΕΛΑΟΣ

ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΡΕΜΟΥ-ΤΣΟΥΠΗ ΜΑΡΙΑ

ΣΚΟΥΡΤΗ ΕΛΕΝΗ

ΥΦΑΝΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

★

Συνδρομές, εισφορές

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44

και Μυροπολείο

ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ

Λόρδου Βύρωνος 21

Τηλ. 26510 26266

Ιωάννινα 45444

Ετήσια ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού 10 ΕΥΡΩ

Ευρώπης 30 ΕΥΡΩ

Εκτός Ευρώπης 30 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ

ΡΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

★

Τυπογραφεία:

Γ. ΔΟΥΒΛΗ - Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπέση)

Τηλ. 26510 20544 - 26510 27845

Ιωάννινα 454 44

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

– Στη μνήμη του πολυαγα-
πημένου τους παιδιού Στέφα-
νου, με τη συμπλήρωση τριών
χρόνων από το θάνατό του (13
Μαρτίου 2002), οι γονείς του
Ηρακλής και Ιουλία Θεοδώ-
ρου, πρόσφεραν στην ΙΛΕΖ
100 ευρώ για την ενίσχυση
των σκοπών του περιοδικού
«Το ΖΑΓΟΡΙ μας».

– Η κυρία Καζαντζή Γλυκε-
ρία 50 ευρώ.

– Ο Καραγιάννης Σπυρί-
δων 30 ευρώ.

– Η Μαρία Γενναδίου-Σπα-
ντίδου 20 ευρώ στη μνήμη

του πατέρα της Θρασύβουλου
Γενναδίου.

Το Δ.Σ. της ΙΛΕΖ ευχαρι-
στεί θερμά.